

1 [Svedok je ušao u sudnicu]

2 GĐA SVEDOK: Dobro jutro.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro jutro, gospođo Hanson. Postupak je
4 jednak kao i u nekoliko proteklih dana. Možda Vas nepotrebno moram podsjetiti da
5 se još uvijek nalazite pod svečanom izjavom koju ste dali prije nekoliko dana.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Zahvaljujem se gospodinu Hannisu na
7 dokumentima.

8 GĐA SVEDOK: DOROTHEA HANSON [nastavak]

9 [GĐA SVEDOK odgovara putem prevodioca]

10 Unakrsno ispituje g. Stewart: [nastavak]

11 [Branilac ispituje putem prevodioca]

12 P: Dobro jutro, gospođo Hanson. Gledali smo u paragraf 38 Vašeg
13 izvještaja. Imate li izvještaj pred sobom?

14 O: Nenam. /.../ Pronašla sam ga.

15 P: Druga rečenica nije dugačka: "U tom svojstvu on je očigledno potpisao
16 za Karadžića najmanje dva predsjednička dokumenta koja se bave imenovanjima
17 povjerenika." Gospodin Hannis mi je pokazao još jednu takvu rečenicu koja
18 pripada u istu kategoriju.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HANNIS: [simultani prevod] Radi se o tabu 69 koji smo pokazali
2 zastupniku Obrane i čini se da je on prepoznao svoj potpis.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Da, na temelju fotokopiju koju smo
4 pokazali gospodinu Krajišniku, on kaže da je već vidio, da je to njegov potpis
5 na fotokopiji. Ja ću proslijediti na temelju jednog dodatnog primjerka.

6 P: Kada opisujete u Vašem izvještaju da gospodin Krajišnik potpisuje "u
7 tom svojstvu"... - zbog čega koristite tu frazu "u tom svojstvu"?

8 O: Kao član Predsjedništva i s obzirom na to da je kao član
9 Predsjedništva imao zadatak baviti se povjerenicima.

10 P: Osoba koja je trebala potpisivati dokumente, to ustvari je osoba... i
11 imamo natipkani potpis doktora Karadžića na njima.

12 O: Da.

13 P: Je li on to upisao svoje ime?

14 O: Da.

15 P: A ne u svom posebnom svojstvu?

16 O: U zapisniku Predsjedništva od 06.07. gdje gospodin Krajišnik dobiva
17 mjesto u Predsjedništvu, gdje je zadužen za pitanja povjerenika, gospodin
18 Karadžić kao predsjednik Predsjedništva - on jednostavno se ne može baviti

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 svime. Ako se sjećate tog zapisnika, dakle, sve je to sadržano u točki 4 dnevnog
2 reda. Što činimo kada gospodina Karadžića nema? I čini se da su raspodijeljeni
3 različiti zadaci i u svim dokumentima Predsjedništva... i svi su potpisani blok-
4 potpisom Karadžića kao predsjednika Predsjedništva. Tako sam ja to shvatila.

5 P: Da li ovdje govorite o Krajišnikovim potpisu tih dokumenta kao nešto
6 što potvrđuje njegovu ulogu kao člana Predsjedništva odgovornog za rad
7 republičkih povjerenika?

8 O: Njegov potpis za mene znači da ono što je radio u Predsjedništvu
9 znači da se bavio republičkim povjerenicima.

10 P: Ne mislite pri tome da na primjer ako doktor Karadžić nije bio
11 prisutan ili gospodin Krajišnik nije bio prisutan, bi li bilo problema, na
12 primjer, da gospođa Plavšić potpiše taj dokument?

13 O: Ne znam. Ne znam mnogo o pravilniku Predsjedništva. I ne znam mnogo
14 toga o potpisima drugih osoba na drugim dokumentima Predsjedništva. Ja sam se
15 usredotočila na one dokumente koji su vezani za ovu temu.

16 P: Jeste li provjerili da li su neki drugi dokumenti koji su dolazili od
17 gospodina Karadžića da su potpisani od strane nekog drugog člana Predsjedništva

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 u njegovo ime?

2 O: Nisam to provjerila; nisam se time posebno bavila, ne.

3 P: Pogledajmo paragraf 43 Vašeg izvještaja. U drugoj rečenici kažete:

4 "Kao članovi Predsjedništva, i Krajišnik i Plavšić obilazili su krizne štabove i
5 primali od njih izvještaje o situaciji u kritičnim opštinama".

6 Složili smo se da je ovaj izvještaj pripreman u vrijeme kad je jedan od
7 optuženih još uvijek bio pred Sudom, a radilo se o gospođi Plavšić.

8 O: Točno.

9 P: I Vi ste ustvari, dali samo jedan primjer u kojem gospodin Krajišnik
10 posjećuje Krizni štab i prima izvještaje?

11 O: U ovom izvještaju dala sam jedan primjer, a dala sam i druge primjere
12 u svom iskazu.

13 P: Jeste li izabrali najbolji primjer za svoj izvještaj?

14 O: U tom trenutku, to je bio najbolji izvještaj koji sam imala.

15 P: Mislite li pri tome da bi neki drugi primjer bio bolji?

16 O: Presretnuti telefonski razgovori su također dobri primjeri po meni.

17 P: Pogledajmo ovaj primjer. Radi se o posjeti gospodina Krajišnika
18 Ilijašu?

19 O: Da.

20 P: Osim onog što se može vidjeti na dokumentima o okolnostima posjete
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 gospodina Krajišnika Ilijaša, znate li nešto više o tome?

2 O: Ne znam ništa više o tom dokumentu.

3 P: Znate li nešto o načinu na koji je doktor Karadžić i gospodin
4 Krajišnik prepoznali ... /prevod engleskog transkripta: "obilježili Vidovdan te
5 godine?"/

6 O: Ne.

7 P: Niste nikad čuli o različitim ljudima, Krajišniku, Karadžiću, dakle,
8 rukovodstvo SDS-a koji su posjećivali različita mjesta kako bi označili i
9 slavili taj dan?

10 O: Ja znam da se radilo o danu koji ima određeno značenje za vojsku i
11 vjerujem da je vodstvo bosanskih Srba poslalo različite članove da obilježe taj
12 dan, no ne znam nikakve detalje o tome tko je kamo išao.

13 P: Dakle, je li to konzistentno sa sugestijom koju sam Vam dao da je to
14 bio više dan proslave nego poslovni dan?

15 O: Dokument koji sam naznačila kombinira proslavu i posao jer se sjećam
16 da su govorili o govorima o proslavi, a zatim su također spomenuli posjetu
17 Kriznom štabu i saznali su o događajima na terenu. Dakle, radilo se o nečemu što
18 je bilo različito od ostalih govora.

19 P: Sjećate se da je u fusnoti gdje je delegacija bila obaviještena o
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 situaciji na terenu, da se radi o izvješću, obavijestima koji su došli od ljudi
2 iz Ilijaša. Zar ne?

3 O: Da. Dakle, čini se da dolazi iz Ilijaša.

4 P: Oni govore o nekoj kratkoj posjeti, zar ne?

5 O: Nema dokument pred sobom, ali...

6 P: Možemo se složiti da taj dokument ipak o tome govori. To se lako može
7 provjeriti. Nećemo na tome više trošiti vrijeme. U tom dokumentu nema ništa više
8 nego informacija o toj posjeti, zar ne?

9 O: Dokument je izvor koji sam ja koristila ovdje. Možda sam pročitala i
10 novinski članak. Nisam sigurna u vezi toga. Članak koji je govorio o proslavi
11 Vidovdana. Ali to sam ja iskoristila - ništa više od toga.

12 P: Vaš izvještaj kaže da su Krajišnik i gospođa Plavšić posjetili krizne
13 štabove u kritičnim općinama. Dakle, Vi kvalificirate Ilijaš kao kritičnu
14 općinu?

15 O: Da.

16 P: Koje su karakteristike Ilijaša koje su od njega učinili ključnu
17 općinu 28.06.1992. godine?

18 O: Mislim da ta općina nije bila ključna za taj dan. Ali radilo se o
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jednoj od općina na području Sarajeva i znamo da je jedan od strateških ciljeva
2 bosanskih Srba bio da imaju kontrolu nad dijelom Sarajeva. U Ilijašu su se
3 događale velike borbe i vjerujem da je tamo bilo smješteno i dosta vrlo važne
4 industrije. No, postojale su tvornice širom Sarajeva. Tako da nisam sigurna što
5 je točno u Ilijašu smješteno. Ali kao općinu Sarajeva i kao mjestu borbi,
6 smatram da se radilo u ključnom mjestu.

7 P: U Vašem izvješću zaključili ste da je razlog za posjetu Krajišnika
8 Ilijašu bio to što se radilo o ključnoj općini?

9 O: Ne, nisam rekla da je to razlog zašto je posjetio Ilijaš.

10 P: Ne bi li bilo bolje da ste to jasno izjavili u svom izvješću?

11 O: Mislim da ovo ne daje krivu informaciju.

12 P: Ne slažete li se da rečenica u Vašem izvještaju sadrži implikaciju da
13 su posjete gospodina Krajišnika i gospođe Plavšić tim općinama bile napravljene
14 zato što se radilo o ključnim općinama?

15 O: Nisam mislila povezati samu posjetu sa utvrđivanjem je li ta općina
16 ključna ili nije. Iz presretnutih telefonskih razgovora vidjeli smo da kada je u
17 određenoj općini postoji kriza odnosno postoji nešto važno o čemu treba
18 izvijestiti, te općine su izvijestile Krajišnika, ali ova rečenica ovdje -
19 pročitat ću; nisam naviknuta na čitanje transkripata - slažem se da se ta

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 rečenica može pročitati na taj način, ali ja to nisam izričito rekla. Ja nisam
2 mislila to na taj način. Ali slažem se da ona može razumjeti i drugačije.

3 P: Niste vidjeli u dokumentima nikakav obrazac Krajišnikovih posjeta
4 ključnim posjetama?

5 O: Ne, ne, što se tiče njegovih posjeta.

6 P: Niste vidjeli nikakav obrazac da je on bio u kontaktu sa ključnim
7 općinama?

8 O: Kao što sam rekla u svom izvještaju, on je primao telefonske pozive
9 iz kriznih štabova tih općina i skupština. Također su ga poslanici obavještavali
10 o važnim događajima u njihovim općinama. I iako nije posjećivao te općine, on je
11 znao, čuo je o događajima na terenu.

12 P: Koja je najudaljenija općina od Sarajeva za koju možete utvrditi
13 takve kontakte odnosno izvještaje bilo kakve vrste koji su bili poslani
14 gospodinu Krajišniku, a vezani uz rad kriznih štabova?

15 O: Imamo izvještaj iz Brčkog koji se nalazi na sjeveru, na granici sa
16 Hrvatskom. Imamo izvještaj iz Ključa i Krupe koji su vrlo blizu sjeverozapadne
17 granice -

18 P: Moram Vas zaustaviti. Vi mi sad govorite o onome što se događalo na
19 sjednicama Skupštine, a zatim ste nas odveli do granica?

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da.

2 P: Ja bih se sada ograničio na moje pitanje. Na gospodina Krajišnika i
3 na presretnute telefonske razgovore. Dakle, je li bilo direktnih izvještaja
4 gospodinu Krajišniku i moje pitanje: koja je najudaljenija općina od Sarajeva u
5 vezi koje ste mogli otkriti takve, dakle, izravne kontakte i izvještaje?

6 O: U raspravama o skupštinama gospodin Krajišnik je rekao da je bio
7 upoznat s radom povjerenika i oni su bili poslani u Foču i Hercegovinu, no ne
8 znam u koje tačno općine u Hercegovini. Maksimovića su poslali u Trebinje, a
9 Krajišnik kaže da je znao za rad Maksimovića.

10 P: Molim Vas da pročitate pitanje koje sam Vam postavio. Molim Vas da
11 ponovno pročitate to pitanje i date najbolji odgovor što možete na njega.

12 O: "Koja je najudaljenija općina od Sarajeva u vezi koje možete
13 identificirati neku vrstu kontakta ili izvještaja?... Ja ću ograničiti svoje
14 pitanje na samo gospodina Krajišnika.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Govorili ste o presretnutim telefonskim razgovorima o posjetama, o tome
2 govorim; govorim o izravnom kontaktu odnosno izvještajima gospodinu Krajišniku.
3 Moje pitanje jest: Koja je najudaljenija općina od Sarajeva u vezi koje ste
4 mogli uočiti kontakte odnosno izvještaje?"

5 Isključujući sjednice skupštine, kontakti koje sam uočila dolaze iz
6 općina na području Sarajeva. Ne znam da li su Vogošća i Ilijaš bili dalje nego
7 što je bio smješten gospodin Krajišnik. To bi morala provjeriti.

8 P: Gospođo Hanson, Vi znate da je gospodin Krajišnik iz Sarajeva?

9 O: Da, znam.

10 P: Znae da je Ilijaš vrlo blizu mjesta gdje je tada živio i gdje je bio
11 rođen?

12 O: Ne znam gdje je on rođen, ali znam da je Ilijaš blizu mjesta gdje je
13 živio.

14 P: Je li dosljedno sa svim materijalima koje ste vidjeli da je na
15 Vidovdan gospodin Krajišnik išao negdje u blizini svog doma samo radi tog dana?

16 O: Da.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imamo jedno dodatno pitanje: postavljena

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 su neka pitanja o kritičnim stanjima u općinama. Ako pogledamo fusnotu 83, može
2 li se reći nešto o situaciji kasniji u 6. mjesecu u Ilijašu?

3 P: Da. Tu je naznačeno tj. predsjednik Kriznog štaba Ilijaša kao
4 kritičnu, traži pomoć... Ako bih mogla samo razjasniti nešto u vezi s ovim
5 dokumentom iz fusnote?

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

7 GĐA SVEDOK: Ja se izvinjavam. Dokument koji je naveden ovdje nije... u
8 njemu ne stoji ovo što ja tvrdim. Imali smo dva dokumenta jedan za drugim koji
9 su bili veoma slični. Drugi je bio odbačen. Ja imam primjerak tog dokumenta kako
10 bih Vijeću pokazala kako je ta greška se uvukla unutra.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, možete li nam tokom
12 dodatnog ispitivanja se pozabaviti time?

13 GĐA SVEDOK: Ja se izvinjavam...

14 GĐA SVEDOK: Vijeće je uvijek spremno saslušati ovakve komentare ako je
15 potrebno nešto prilagoditi. A s obzirom da je Vaš izvještaj pred Vama, zamolit
16 ću Vas da pogledate fusnotu 68. Pod naslovom "SAO".

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vi čini se da dajete dva primjera. Dakle, Krizni štab SAO Birač je proglasio
2 ratno stanje na teritoriju, a zatim na dnu stranice, zadnja dva reda, drugi ERN
3 broj; tu stoji "Na osnovu odluke Savjeta Krizni štab SAO Birač je proglasio..."
4 i tako dalje. Dakle, radi li se o istom dokumentu? - ja sam trebao donijeti...
5 pobrinuti se da imam sve fusnote, međutim, čini se da ovo povezuje jedno s
6 drugim i razjašnjava stvar.

7 GĐA SVEDOK: Mislim da je jedan od dokument dokumenat koji je izdao
8 Krizni štab Bratunca. Morala bih provjeriti.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, opis je sličan. Molim Vas, ako
10 možete tokom pauze to provjeriti. Dakle, da vidimo da li se tu radi o jednom ili
11 o dva različita primjera.

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ja imam jedno pitanje za Vas,
13 gospođu Hanson.

14 Na temelju dokumenata koje imate pred sobom, koje ste koristile, koje
15 ste provjeravali, da li bi bilo moguće ovaj posjet gospodina Krajišnika iz 28.
16 juna 1992., tokom kojeg je on bio upoznat sa situacijom na terenu... - kakva je
17 situacija bila u konkretno vrijeme u području Ilijaša?

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Da budem konkretniji, da li je to situacija u kojoj su ljudi živjeli u
2 miru, gdje nije bilo rata ili se radi o mjestu gdje su postojali zatočenički
3 centri za civile? Da li je tamo bilo zlostavljanja? Da li se to može vidjeti iz
4 dokumenata koje ste gledali ili ne?

5 O: Na temelju mog općeg poznavanja situacije u ratu, ja bih rekla da je
6 Ilijaš bila općina na liniji fronta. Naime, radilo se o jednoj sarajevskoj
7 općini. To je bilo područje koje je bilo na ili u blizini linije fronta. Što se
8 tiče zatočeničkih centara i slično, time se nisam konkretno bavila - s time da
9 li je tamo naime bilo nekih kršenja, zlostavljanja ili sličnih događaja u
10 Ilijašu u to vrijeme. Međutim, mislim da se radilo o mjestu gdje su se vodile
11 borbe, koliko ja se najtočnije sjećam.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li -

13 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala, gospođo.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Kao što je gospodine Hannis napomenuo
15 prije nekoliko dana, mi ćemo imati tri svjedoka koji će doći prije kratke
16 uskršnje pauze, tako da -

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ovo me podsjetilo na još jednu
18 stvar, gospodin Stewart. Jučer ste govorili o pauzi. Da li ste mislili na
19 uskršnju pauzu ili...

20 G. STEWART: [simultani prevod] Ja sam mislio da sam bio jasan u
21 kontekstu, ali sam potvrdio gospođi Philpott da sam - mada pogrešno sam se
22 izrazio - govorio sam o Uskršu; ja sam to smatrao radnim prekidom jer je i

23
24
25
26
27
28
29
30

1 nekoliko dana pravi odmor.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Bolje da sam pitao da sada to znam.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Čak ni ja..., meni ne bi trebalo 4

4 mjeseca da riješim pitanje gospodina Bjelobrka.

5 P: Gospođo Hanson, da se vratimo na ovo o čemu smo razgovarali. Dakle, u
6 vezi sa pitanjem poštovanog suca Orija, Vi ste obavijestili Vijeće da je došlo
7 do greške u vezi sa fusnotom 83, tj. dokumentom koji to podržava. Zbog toga Vas
8 želim pitati da li postoji još neka greška ili neslaganje koje ste uspjeli
9 identificirati tokom rada i Vašeg iskaza, a koju još niste izričito spomenuli
10 Pretresnom vijeću?

11 O: To je jedina koja je zasada pronađena, osim ovog što sam već
12 napravila u korigendumu.

13 P: Dakle, Vi ste uvjereni da je to jedino pitanje gdje ste morali
14 ukazati na grešku?

15 O: Grešku sam primijetila dok sam pripremala se i donijela sam primjerak
16 kako bih mogla pokazati gdje je -

17 P: Gospođo Hanson, ja sam siguran da će i Vijeće me podržati. Molim Vas,
18 ako identificirate bilo kakvu grešku ili osjetite potrebu da se nešto ispravi u

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vašem izvještaju, da to odmah, čim je prikladno, skrenete, naime pažnju Vijeća
2 na to.

3 O: U redu.

4 P: Dakle, da sada pogledamo transkript Vašeg dosadašnjeg svjedočenja,
5 gospođu Hanson. Usput da Vas pitam: da li ste imali priliku da sami pregledate
6 transkripte Vašeg iskaza do sada?

7 O: Ne, za sada još to nisam učinila.

8 P: Ja radim iz dnevnih transkripata koji nisu označeni brojevima u
9 slijedu. Časni Sude, Vi ćete znati da nije praktično tako raditi. Moramo svaki
10 put početi od broja 1. Međutim, htio bih da prvo pogledamo nešto od srijede.
11 Radi se o relativno kratkim pasusima, a Vi ste dobro upoznati sa materijalom.
12 Dakle, ono što ću ja sada napraviti, ja ću Vas podsjetiti na neku stavku, a ako
13 u određenoj fazi smatrate da je stvarno neophodno da pogledate materijal jer
14 imate poteškoća, naravno, nemojte oklijevati, to recite.

15 Vi ste u srijedu, 2. marta, spomenuli jedan presretnuti telefonski poziv
16 - to je na stranici 59 - radi se o razgovoru između gospodina Jovana Tintara i
17 gospodina Krajišnika od 3. aprila 1992. Pretpostavljam da ste dobro upoznati s

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 time, da se dobro sjećate?

2 O: Da, sjećam se te presretnute poruke.

3 P: Ja neću sad ponovo čitati za zapisnik. Samo srž: gospodin Tintor je
4 govorio o Muslimanima koji su dolazili sa Kobilje Glave, koji se približavaju
5 Gravištu, rekao je: "Molim te, moja je dužnost da te upoznam sa onim šta se
6 zbiva." A zatim - on je inače zvao iz komande u Vogošći, rekao da je razgovarao
7 sa Rajkom - recite, da li se slažete da je taj Rajko, da je to Rajko Koprivica?

8 O: To je logičan zaključak. Međutim, -

9 P: Vi to ne znate sa sigurnošću jer se govori samo o Rajku, ali nemate
10 ni razloga da sumnjate u ovu moju tvrdnju?

11 O: Ne.

12 P: Gospodin Krajišnik nekoliko redaka dalje kaže: "Kume, moramo sve
13 pokušati da smirimo situaciju." Onda se napominje da je tamo gospodin Mandić -
14 to kaže Tintor. Krajišnik kaže da treba održati mir. Tintor kaže: "Oni napreduju
15 kume, mislim da ne." I to završava tako što Krajišnik kaže: "Da, imamo paniku,
16 trebalo bi provjeriti." Tintor kaže: "U redu." Krajišnik kaže: "Provjeri i javi
17 mi, ja ću biti ovdje."

18 Gospođo Hanson, da li znate da su gospodin Tintor i gospodin Krajišnik

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 se u to vrijeme jako dobro poznavali?

2 O: Obraćaju se jednom drugom sa "ti", zovu jedan drugog "kume", Jovan...
3 Tintor u svom intervjuu - ja nisam Vam pustila taj dio, ali sam pogledala cijeli
4 intervju i on je rekao da je jako dobro poznao Krajišnika od prije rata.

5 P: Ništa više od toga ne znate?

6 O: Obadvojica su bili u Glavnom odboru. Koliko su oni bili bliski
7 prijatelji, to ne znam. Ali iz razgovora se vidi da su se dobro poznavali jer su
8 koristili..., recimo, obraćali su se sa "ti".

9 P: Dakle, ništa što bi se kosilo sa tvrdnjom da su se jako dobro
10 poznavali i da su bili bliski?

11 O: Da, nema ništa što se ne poklapa s time.

12 P: A ovo mjesto o kojem govorimo, ono je u blizini mjesta gdje je
13 gospodin Krajišnik živio, zar ne?

14 O: Da.

15 P: Da li je to šta ste vidjeli... - ja, naravno, ne tvrdim da to nema
16 veze s onim što se događalo, međutim, da li bi se moglo reći da je ovo nešto što
17 bi se moglo nazvati ličnim obraćanjem nekome važnom? A gospodin Krajišnik jeste
18 bio važan, ali ipak, radi se dakle, o situaciji gdje gospodin Tintor se obraća
19 čovjeku kojega dobro poznaje, kako bi ga upoznao sa situacijom, a da se ne radi
20 o formalnom izvještavanju gospodina Krajišnika u njegovom službenom svojstvu, a
21 u vezi sa radom Kriznog štaba.

22 O: Ja mislim da je i jedno i drugo - Tintor kaže: "Moja je dužnost da te
23
24
25
26
27
28
29
30

1 upoznam..." Dakle, ja vidim da je ovaj razgovor zapravo služio u obadviije svrhe.

2 P: Možda bi bilo bolje da pogledamo dokument, ali da li se konkretno
3 sjećate kakav je osjećaj kada se čita verzija na B/H/S-u?

4 O: Bolje bi bilo da pogledamo dokument kako bih se prisjetila.

5 P: U redu. Onda da pogledamo *master* tabulator 406. To je verzija na
6 B/H/S-u. Ja ću Vas zamoliti da to pogledate, gospođu Hanson. Zamoliti ću Vas da
7 to pročitate. Naravno, ne sporim s ovim što Vi kažete. Zamoliti ću Vas samo da
8 to polako pročitate na B/H/S-u kako bi nam to mogli prevesti. Predlažem da
9 počnete od teksta: "Mislím da će izbiti sukob" - to kaže gospodin Tintor, prije
10 nego što Krajišnik kaže "Da".

11 O: Tintor kaže:

12 [na B/H/S-u] "Mislím da će biti gore."

13 Krajišnik: "Jâ."

14 Tintor: "Molim te, dužnost mi je da te obavijestim šta u ovom
15 trenutku..."

16 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, izgleda da je došlo do
17 problema na početku. Međutim, čini se da su sada prevodioci čuli svjedoka i
18 razumjeli.

19 Počnimo iz početka, časni Sude. Hvala.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 GĐA SVEDOK: Tintor: "Mislim da će pukne gore /sic/."

2 Krajišnik: "Jâ."

3 Tintor: "Molim te, dužnost mi je da te obavijestim šta je u ovom
4 trenutku."

5 G. STEWART: [simultani prevod] Dakle, gospođo Hanson, Vi ste iz toga,
6 moram reći, izvukli prilično veliki značaj. Tim terminima, tim rečenicama ste
7 prilično veliki značaj pridali.

8 O: Meni se ta rečenica čini prilično punom značenja.

9 P: Samo da potvrdimo. Dakle, Vi povezujete činjenicu da je gospodin
10 Tintor na čelu Kriznog štaba u Vogošći sa time što on kaže da je njegova dužnost
11 da obavijesti gospodina Krajišnika i to je sve što imamo tamo, kad govorimo o
12 aprilu 1992. Osim činjenice položaja na kojem je bio gospodin Krajišnik.

13 O: Napominjem jednostavno da Tintor kaže da zove iz štaba u Vogošći. To
14 je dakle, još nešto što je ukazalo na to tj. još nešto što ja mogu povezati sa
15 tom frazom. Međutim, ne tvrdim da se ovdje radi o formalnom izvještavanju.
16 Međutim, kao što je Tintor sâm rekao u svom razgovoru, on je imao druge forume
17 preko kojih je mogao komunicirati sa Krajišnikom i rukovodstvom bosanskih Srba.
18 Ovdje se u najmanju ruku radi o naznaci da je čovjek na čelu Kriznog štaba i
19 član Glavnoga odbora govorio Krajišniku o događajima na terenu - tako sam ja to
20 i predstavila u svom iskazu.

21 P: A ta dužnost o kojoj se tu govori i kojoj Vi pridajete određeni
22 značaj, recite, koji je temelj te dužnosti? Zbog čega je... - jasno je da je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 gospodin Tintor bio na čelu Kriznog štaba, o tome ne trebamo razgovarati; to je
2 s jedne strane - međutim, položaj gospodina Krajišnika i zatim struktura na
3 osnovu koje je bila dužnost gospodina Tintora da izvijesti gospodina Krajišnika
4 - šta Vi kažete, koji su zapravo bili temelji?

5 O: Nisam mislila reći da je to neki konkretan položaj u vezi s time jer
6 jedini normativni dokumenti vezan za krizne štabove je onaj od 19. decembra, ona
7 uputstva... Krizni štabovi jesu povezani sa republičkim organima, to tvrdim.
8 Mislim da se to može vidjeti u preklapanju na najvišim razinama između cijelog
9 niza različitih položaja - kako u SDS-u, tako i u Skupštini i u drugim organima
10 bosanskih Srba o kojima smo razgovarali kada smo prvi puta prikazali ovu
11 presretnutu poruku. Kada naziva, Tintor kaže da se obraća predsjedniku. Ja ne
12 tvrdim da to znači da ga on zove zato što je on predsjednik Skupštine -

13 P: Dozvolite da iznesem svoj prijedlog: on ima broj telefona gospodina
14 Krajišnika u Skupštini i jednostavno kaže koga želi dobiti.

15 O: Tako sam ja to i objasnila kada smo prvi puta predočili ovaj
16 dokument.

17 P: Dakle, tu nema nekog specijalnog značaja. Jedino što se iz toga može
18 zaključiti da je on želio baš razgovarati s gospodinom Krajišnikom, zar ne?

19 O: Tako je.

20 P: Dakle, ovo je sve bilo prije, naravno, prije sastanka 6. jula -
21 jasno, s obzirom da se radi o aprilu - to svi vidimo. Gospodin Krajišnik tj. Vi

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 niste identificirali da li je gospodin Krajišnik imao neki konkretan položaj u
2 to vrijeme, a vezano za krizne štabove, zar ne? Konkretno.

3 O: On je bio član Glavnog odbora. Uputstva od 19. decembra imaju
4 zaglavlje Glavnog odbora SDS-a. Kao što sam napomenula u svom izvještaju, krizni
5 štabovi su se ugledali na rukovodstvo bosanskih Srba, vidjeli sebe kao dio
6 jednog sistema, državnog sistema koji je bio u osnivanju, sistema koji je
7 proistekao iz stranke SDS. Kao što sam napomenula u svom izvještaju, dakle, to
8 preklapanje tih organa je i dovelo do izvjesne nepreciznosti na terenu. Međutim,
9 općinski organi su svakako sebe doživljavali kao dio sistema u osnivanju.

10 P: Gospođo Hanson, ja sam u pitanju tražio specifično, a Vi ste mi u
11 odgovoru rekli općenito. No, idemo na nešto drugo.

12 Na temelju onog što ste vidjeli, počevši sa aprilom 1992.,
13 pretpostavivši da postoji konkretna dužnost gospodina Tintora da podnosi
14 izvještaje, zar to ne bi bila dužnost da izvještava doktora Koljevića - ako već
15 tako nešto postoji?

16 O: Ne vidim zbog čega baš doktor Koljević početkom aprila. Kao što sam
17 rekla u izvještaju, ovo je period kada tek nastaju, pojavljuju se krizni štabovi
18 koji su, dakle, iz tajnosti, iz stranačkih organa sad prešli u više javnu ulogu,
19 ulogu organa vlasti i 3. april je još uvijek vrijeme tranzicije. Kao što smo
20 vidjeli, 1. aprila Krizni štab iz Bijeljine izvještava Glavni odbor SDS-a. Što
21 se tiče položaja gospodina Koljevića u Predsjedništvu, morala bih provjeriti -

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 napamet ne znam. Ne znam kada je Predsjedništvo kao takvo počelo sa svojim
2 zasjedanjima, ali mislim da 3. aprila Predsjedništvo nije počelo sa sjednicama.
3 Dakle, mislim da ne bi on morao izvještavati doktora Koljevića.

4 P: Dakle, Vi kažete da Predsjedništvo nije od nekog značaja s obzirom na
5 datum?

6 O: Nisam sigurna jer sam se ja fokusirala tokom priprema na općinsku
7 razinu i nisam zapamtila pojedinosti na republičkoj razini. Ne mogu se sjetiti u
8 koje vrijeme se može vidjeti da su počeli sastanci Predsjedništva i ne mogu sa
9 sigurnošću govoriti o tome.

10 P: U sljedećoj presretnutoj poruci koju ste koristili u istom dijelu
11 Vašeg iskaza, dakle, u srijedu 2. marta. Dakle, odmah iduća poruka; to je na dnu
12 strane 61 - za zapisnik kažem kako bi drugi također mogli vidjeti - dakle, Vi tu
13 govorite o tome da ste saslušali ili bar pročitali razgovor između gospodina
14 Krajišnika i gospodina Mome Garića od 22. aprila 1992. Tog se sjećate?

15 O: Da, onako općenito.

16 P: A gospodin Garić... - radilo se o Kriznom štabu Novog Sarajeva. Vi
17 ste ukratko rekli da je on pozvao gospodina Krajišnika kako bi razgovarali o
18 problemima na terenu. Krajišnik ga je pozvao da dođe na sastanak. Rekli ste da
19 je on bio očito na raspolaganju članova Kriznog štaba i zainteresiran za
20 situaciju na terenu.

21 Da li ste znali da je gospodin Garić također lično bio blizak sa
22 gospodinom Krajišnikom?

23 O: Kada bih mogla vidjeti original na B/H/S-u, onda bih mogla vidjeti da
24
25
26
27
28
29
30

1 li govori..., da li se obraćaju jedan drugom na "ti " - to je dobar znak.

2 P: Onda ćemo Vas zamoliti da to pogledate. Gospodine Hannis je to već
3 spremio za Vas.

4 Hvala.

5 O: Ovdje se obraćaju, čini se, na formalan način jedan drugom, sa "Vi".
6 Međutim, istovremeno se raspituju kako su; naime, očito se poznaju.

7 P: A ovo je također područje u blizini, u okolini, što se tiče gospodina
8 Krajišnika? To je Novo Sarajevo.

9 O: Da, to je u području Sarajeva.

10 P: Vi ste izvukli zaključak da zbog toga što je gospodin Garić bio član
11 Kriznog štaba, da se na temelju toga vidi da je gospodin Krajišnik bio na
12 raspolaganju "članovima" - kako ste Vi rekli - kriznih štabova?

13 O: Da.

14 P: Ti ste, dakle, jednu općenitu tvrdnju iznijeli?

15 O: Da.

16 P: Gospođo Hanson, mi ne kažemo jer mi ne znamo da li bi gospodin
17 Krajišnik odbacivao kad bi mu se ljudi na taj način obraćali, međutim, mi smo
18 sada utvrdili da su gospodin Tintor i gospodin Garić dobro poznavali gospodina
19 Krajišnika. Da li se slažete da bi trebali biti izuzetno oprezni kada sa
20 kontakata s ljudima koji su bili dobro poznati gospodinu Krajišniku skačemo na
21 općenite tvrdnje da je on imao određenu funkciju, da je bio na raspolaganju

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 članovima Kriznog štaba /nerazgovetno/?

2 G. HANNIS: [simultani prevod] Mislim da ovo na krivi način prikazuje
3 iskaz svjedoka. Ona nije rekla "članovi" na sve strane. Samo je rekla "članovi".

4 G. STEWART: [simultani prevod] Ustvari, poanta je ista. Ja sam samo
5 dodao ovu frazu.

6 GĐA SVEDOK: Kao što vidimo iz uputstava od 19. decembra. Među članovima
7 Kriznog štaba su bili i poslanici Skupštine i članovi Glavnog odbora i iz tih
8 odbora je gospodin Krajišnik i poznavao članove kriznih štabova. I drugi članova
9 odbora su već identificirani kao članovi kriznih štabova u svojim opštinama. I
10 upravo zbog toga što su krizni štabovi bili osnovani od strane SDS-a, a gospodin
11 Krajišnik je bio jedan od rukovodilaca SDS-a i Skupštine, on je dakle, morao
12 poznavati članove kriznih štabova iz različitih situacija. Tako da, slično tome,
13 članovi kriznog štaba koji su željeli stupiti u kontakt sa rukovodstvom, ne bi
14 možda mislili uvijek u nepromijenjivim kategorijama "Aha, moram stupiti u
15 kontakt sa takvom i takvom osobom...", nego bi u velikoj mjeri se oslonili na
16 poznanstva od ranije. Ko poznaje koga jer je taj -

17 G. STEWART: [simultani prevod] Negdje u Vašem odgovoru je sakriveno i
18 ono što sam ja Vama iznio. Naime, osobno u politici, a tu se govorilo... među
19 drugim stvarima to je bila i politika...

20 P: naravno da su osobni kontakti nešto što se stalno koristi, zar ne?

21 O: Tako je.

22 P: Dakle, ja sam rekao da treba biti veoma, veoma oprezan kada se
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zaključuje na temelju tog korištenja ličnih kontakata, dakle, zaključivati iz
2 toga konkretne, formalne odgovornosti i dužnosti. Da li se slažete s tom
3 tvrdnjom?

4 O: Gledam ponovno Vaše pitanje. Dakle, pitanje o specifičnom obliku
5 odgovornosti i obveza. Ne mislim da su ti krizni štabovi smatrali da gospodin
6 Krajišnik ima formalnu odgovornost za te krizne štabove. Više se činilo da su
7 oni članovi rukovodstva država nekome koga oni moraju obavijestiti o situaciji
8 na terenu.

9 P: Imate li dojam da dokumenti koje ste pročitali... da je gospodin
10 Krajišnik imao mogućnost /?sposobnost/ umiriti ljude s kojima je došao u
11 kontakt?

12 O: Vidimo iz presretnutog razgovora da gospodinom Tintorom da je on
13 pokušao umiriti gospodina Tintora, rekao mu je da misli da nema razloga za
14 paniku.

15 P: Postoji dojam da je gospodin Tintor bio u panici.

16 O: Da, on je zabrinut. Mislim da ne moramo reći da je u panici, ali
17 sigurno je zabrinut zbog događaja, a gospodin Krajišnik ga pokušava umiriti.

18 P: Imate li dojam da ono što se tamo događa da se obično događa kada je
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 netko u panici, da obično kontaktira nekoga za koga instinktivno zna da će ga
2 umiriti?

3 O: Ja ne bih ulazila u psihološki aspekt ovog razgovora, ali kad kaže:
4 "Moja obveza je da Vas obavijestim", mislim da se tu ne radi samo o tome da je
5 samo zabrinut, pa zove nekog tko mu može pomoći ili nekoga tko bi morao znati
6 kakva je situacija. Mislim da se ovdje radi više od običnog poziva prijatelju.

7 P: Ne pokušavam Vas staviti u dodatnu ulogu psihološkog stručnjaka. Ja
8 Vas samo pitam koji je Vaš dojam na temelju onog što ste pročitali u ovom
9 dokumentu?

10 O: U svakom slučaju, vidim da tu postoji pokušaj umirivanja.

11 P: Dobro, nećemo više o tome raspravljati. Krenimo dalje. Također ste u
12 istom dijelu iskaza, 02.03., u srijedu, na stranici 64. govorite o sjednici
13 Skupštine od 12.05. i govorite o gospodinu Radiću. Gospodin Radić je rekao
14 "...Na intervenciju predsjednika Skupštine, pustili smo ustašu, Ivu Stanića,
15 koga smo zarobili. Zbog toga najviše žalim." Dakle, i riječ "ustaša" ukazuje na
16 činjenicu da je gospodin Stanić bio Hrvat?

17 O: Na temelju toga što se on zove Ivo i što su ga nazvali ustašom,
18 pretpostavljam - da - da je on bio Hrvat. Iz njegove izjave, logično je
19 zaključit da je Ivo Stanić bio Hrvat.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Zatim ste rekli da je Radić na intervenciju predsjednika, a Krajišnik
2 je bio predsjednik Skupštine - dakle, ovdje ne mislim ni na jednog drugog
3 predsjednika nego na gospodina Krajišnika - da je na njegovu intervenciju
4 zatvorenik pušten iako Radić to nije želio učiniti.

5 O: /prevod engleskog transkripta: "Da"./

6 P: To nije ono što je rekao gospodin Radić. On nije rekao da to nije
7 želio učiniti. On je rekao da je požalio što je to učinio, što je sasvim nešto
8 drugo, zar ne?

9 O: Ja ne bih rekla da je to sasvim nešto drugo. Ja sam zaključila iz
10 njegove izjave da on to nije želio učiniti. Mislim, ne znam kako bih drugačije
11 protumačila njegovo žaljenje što je to učinio. Tako sam napravila vezu, dakle,
12 koja objašnjava njegove rečenice. Ne razumijem sasvim razliku koju Vi pokušavate
13 naznačiti.

14 P: Dakle, puštate svog sina da uzme auto, on razbije taj Vaš auto. Vi
15 ćete požaliti što ste mu dali da vozi Vaš auto. Ali to nije zato jer to niste

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 željeli napraviti u tom trenutku. Dakle, to je jednostavna razlika.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da nam pokazujete /?pokažete/
3 originalni tekst pa da mi uočimo tu razliku.

4 G. STEWART: /prevod engleskog transkripta: "Hvala, časni Sude."/

5 P: Dojam koji mi imamo iz Vašeg iskaza jest da gospodin Radić nije želio
6 nešto učiniti i da ga je gospodin Krajišnik primorao da to učini.

7 O: Ja sam rekla da je on učinio nešto što mu se nije svidjelo i to je
8 učinio na intervenciju gospodina Krajišnika. No, razumijem razliku.

9 P: Imam upute od gospodina Krajišnika što se tiče određenih stvari.
10 Dakle, gospodin Krajišnik je iskoristio svoj položaj kako bi se gospodin Stanić
11 pustio jer on je bio poslanik u Skupštini; dakle, on je bio jedan od kolega i on
12 ga je oslobodio. Možete li nečim to poreći?

13 O: Ne. Ne znam o ničemu što bi bilo dosljedno s onim što je rekao
14 gospodin Radić.

15 P: Dakle, u dokumentima od 02.03, na stranici 65, govorite i da li ste
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 iskaz o presretnutom telefonskom razgovoru između gospodina Krajišnika i
2 gospodina Mirka Krajišnika. Znaete da je gospodin Mirko Krajišnik brat gospodina
3 Krajišnika?

4 O: Da.

5 P: Da je sve ovo povezano sa jednom od sarajevskih općina?

6 O: Da. Sa Rajlovcem.

7 P: To je općina u kojoj gospodin Krajišnik živi.

8 O: Da, znam.

9 P: Čini se da nije jasno kada gospodin Momčilo Krajišnik govori ovdje...

10 On pita: "Kakvo je stanje u Rajlovcu?"

11 Mirko: "Kakva situacija?"

12 Momčilo: "Onaj čovjek iz općine koji je nedavno došao kao povjerenik?

13 Taj čovjek iz općine?"

14 Mirko: "Nema ga tamo. Rekao je da će biti odsutan nekoliko dana. Ne znam
15 gdje je. Doći će na sastanak."

16 Momčilo: "Ok."

17 Slažete se da gospodin Krajišnik ne zna tačno što se tamo događa?

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: On se raspituje o tome gdje je taj čovjek i hoće li doći ili ne.
2 Pokušava saznati nešto o tom čovjeku.

3 P: Dakle, on se raspituje o nečemu što se zbiva u njegovoj općini gdje
4 on živi i raspituje se kod svog brata?

5 O: Da.

6 P: Gospođo Hanson, ima li u tome posebnog značenja?

7 O: Mislim da je značenje u tome što se on raspituje o jednom
8 povjereniku.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] 22.06.1992.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Zahvaljujem, časni Sude.

11 P: Mnogo se toga tamo događalo?

12 O: Da.

13 P: Nije li iznenađujuće da gospodin Mirko i Momčilo Krajišnik ne
14 razgovaraju možda radije o nogometu?

15 O: Ne, nisam iznenađena.

16 P: Bilo bi iznenađujuće da razgovaraju o kriketu, no to je sasvim druga
17 stvar.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pogledajmo sada o tome što ste rekli, o ulozi Skupštine i članovima
2 Skupštine. Srijeda 02.03.; radi se o iskazu, tab 108.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Moram se ispraviti. Ja sam govorio o
4 datumu taba 120, a sada Vi govorite o tabu 119 iskaza. Dakle, o registratoru
5 iskaza što je dva dana prije datuma koji sam ja spomenuo.

6 Molim Vas da nastavite.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Da, hvala za ispravku, časni Sude.

8 Ispričavam se, časni Sude, samo razmišljam o tome koji je prikladniji
9 dokument u ovom slučaju.

10 P: Stranica 55 transkripta od srijede 02.03., tab iskaza 108. Radi se o
11 transkriptu 17. sjednice srpske Skupštine od 26.07.1992. godine. Posebno ste
12 govorili o komentarima gospodina Jove Mijatovića. O parlamentu - da treba
13 prenijeti ovlasti sa skupština, zatim o ulozi ljudi u skupštini. To bi bilo
14 prilično uobičajeno mišljenje o ulozi članova parlamenata. U svakom parlamentu,
15 zar ne?

16 O: Mislim da je to dosljedno sa općenitom ulogu članova parlamenta.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Molim Vas da svjedoku date ovaj dokument
2 iz registratora 3, tab 108.

3 P: Nisam siguran da ste Vi osoba koju trebam to pitati.

4 G. HANNIS: [simultani prevod] Da. Taj dio smo označili markerom.

5 G. STEWART: [simultani prevod]

6 P: Radi se o 58. stranici prijevoda, zar ne?

7 O: Da.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Evo nas.

9 P: Vidite li u sredini onoga što imamo sada na ekranu. Kaže: "Ova snažna
10 središnja vlast bi također se trebala iskazati po još jednom pitanju, a to je
11 činjenica da u ovom trenutku Predsjedništvo i Vlada bi trebali dobiti izvanredne
12 ovlasti kako bi mogli odmah reagirati u određenim situacijama. Ako moramo više
13 reći, kao što su već neki poslanici primijetili, snažna centralna vlast bi se
14 također trebala iskazivati u statusu poslanika. Svi su rekli i naš predsjednik
15 je po nekoliko puta ponovio da poslanik predstavlja vlast."

16 Gospođo Hanson, u Vašem istraživanju tijekom godina, slažete li se da
17 općenito govoreći, u parlamentima širom svijeta članovi parlamenta su ljubomorni

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 na svoj status?

2 O: Ne mogu općenito ništa reći o tome. No, mislim da članovi parlamenta
3 smatraju da imaju vrlo važnu ulogu i oni su dio vlasti, ali što se tiče
4 ljubomore, ne mogu ništa reći o tome.

5 P: Niste li to primijetili kao karakteristiku političkog života tijekom
6 godina Vaših istraživanja?

7 O: Ne mogu govoriti o parlamentarnim sustavima u svijetu.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije nego što nastavimo, gospodine
9 Stewart, ne znam je li gospodin Krajišnik može pratiti o čemu se radi jer na
10 ekranu nemam dobre stranice dokumenata. Vidim zadnje tri brojke ERN broja.
11 Dakle, relevantne stranice - to su 59 i 60 - trebale bi biti 553 i 554. A ja na
12 svom ekranu vidim 523, stranica 29. Vrlo mi je teško kombinirati i mislim da bi
13 gospodin Krajišnik morao moći pratiti originale na B/H/S-u.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Ne želim ovdje unijeti pritisak za
15 gospodina Krajišnika. Mislim da u ovom trenutku njemu nije važno da odmah dobije

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 prijevod na B/H/S.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vijeće smatra da on u svakom trenutku
3 treba moći pratiti sve na svom jeziku.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Ja samo govorim o ovom specifičnom
5 dokumentu. Bilo bi dobro da ima priliku, ali ovo ga se ne tiče.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti i ponavljam da trebamo
7 slijediti opća pravila.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Želim, naravno, da gospodin Krajišnik
9 bude u mogućnosti sve pratiti.

10 P: Dakle, taj gospodin je rekao, i predsjednik je to ponovio da je
11 poslanik vlast; "...Poslanik je netko tko s kim svi mogu raditi što žele. To se
12 sve može vidjeti na kontrolnim punktovima gdje ne znamo tko to određuje, ko koga
13 kontrolira. Da ne spominjem da neki poslanici jednostavno ne mogu proći kroz
14 neke kontrolne punktove, da su zlostavljani, da su zakonski autoritet od
15 zakonskih vlasti koje smatraju da su legalno izabrani. Ja predlažem da se
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pitanje statusa ne odražava otvoreno." Bar tako tu piše. "Međutim, u određenim
2 ovlastima odgovornosti poslanika su navedene koje oni moraju poduzimati u doba
3 rata. Dakle, poslanici su oni koji prenose republičke ovlasti do općine, a zatim
4 od općine ovamo."

5 PREVODILAC: Prevodioci napominju da nemaju originalni tekst.

6 G. STEWART: [simultani prevod]

7 P: E, u ovom posljednjem naglašenom pasusu u toj rečenici, da li se
8 slažete da je slika kako je iskazao ovaj član Skupštine o situaciji kako oni
9 obavljaju svoj posao nešto što je teško, komplicirano, dakle, taj njihov posao i
10 da ljudi jednostavno moraju biti u mogućnosti da konkretno vrše svoju dužnost,
11 prenose ovlasti i koriste ovlasti ovamo-onamo, dakle sa republike na opštine i
12 obrnuto.

13 O: Da, on ovdje kaže da u određenim okolnostima i na nekim mjestima
14 poslanici ne dobivaju poštovanje koje on smatra da bi trebali imati.

15 P: Dakle, situacija je puno teža nego što bi oni željeli da bude?

16 O: Da, tu se opisuju poteškoće.

17 P: Dakle, na sljedećoj strani istog dana -

18 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Molim Vas da pronađete ovu istu
19 stranicu i da se zaustavimo na njoj. Gospođu Hanson, htio bih da komentirate ovu
20 rečenicu koja je označena crvenim. Meni nije sasvim jasno kako jedan poslanik
21 može prenositi republičke ovlasti. Drugim riječima, on predstavlja republiku na
22 razini opština. Koliko ja razumijem demokratski sistem, ja smatram da je uloga
23
24
25
26
27
28
29
30

1 poslanika da slušaju ono što građani imaju za reći, koja su njihova očekivanja,
2 kao i da prenose odluke koje je donijela Skupština tim ljudima. Ono što ja ne
3 shvaćam je kako poslanik može biti zadužen za prenošenje republičkih ovlasti na
4 općine. On nije neko ko djeluje u ime republike. On jeste izabran, al' on nije
5 neko ko djeluje u ime republike. Ne razumijem značenje ovog. Molim Vas,
6 objasnite.

7 Samo još trenutak bih htio uzeti riječ. Dakle, ako sam dobro protumačio,
8 ono što tu se kaže je da su poslanici ti koji zapravo su predstavnici republike.
9 Dakle, on predstavlja republiku na terenu. Tako ja shvaćam ovu rečenicu.

10 GĐA SVEDOK: Meni potpuno nije jasno što ste mislili pod ovim "*missi*
11 *dominici*". Tako bar stoji u transkriptu.

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li to znači da je poslanik
13 predstavnik vlasti republike u općini?

14 GĐA SVEDOK: Da, ja sam to tako shvatila. Ako imamo na umu da su
15 poslanici u Skupštini bili članovi kriznih štabova, a krizni štabovi su postali
16 općinske vlasti. Kao što smo vidjeli u raspravama Skuptine u 2. i 3. mjesecu,
17 oni su raspravljali o tome kako uspostaviti državu jer cijela država bosanskih
18 Srba se

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 u tom momentu stvara i Skupština se smatra pokretačem odnosno jednim temeljnim
2 organom za uspostavu države. I budući da stvaraju svoju državu, sebe smatraju
3 vlastima i Skupštinu najvišom vlasti. Članovi kriznih štabova su predstavnici
4 republičkih vlasti. To smo također vidjeli u raspravi o povjerenicima u 11.
5 mjesecu. Ono što je važno je psihološki efekt. Dakle, netko tko dolazi u općinu
6 doživljava se kao republički organ. I ovdje se posebno govori o ulozi kriznih
7 štabova i uspostavi republike bosanskih Srba.

8 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala, gospođo.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Primijetio sam vrijeme.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imam još jedno dodatno pitanje, osobito
11 što se tiče gospodina Mijatovića.

12 Na početku njegovog govora, na stranici 57, on govori o raspravama na
13 zasjedanju klubova: "Rečeno nam je da ćemo imati raspravu kluba nakon prve dvije
14 točke. Bilo bi bolje da raspravljamo o tim stvarima mirno međusobno, bez da ih
15 objavimo javnosti."

16 Ispričavam se što se ne sjećam točno trenutka kad ste to rekli, ali

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 rekli ste nešto kao "nakon pauze". Koji je obrazac činjenice da se o nekim
2 problemima raspravljalo u javnosti? Naime, neki su smatrali da je ponekad dobro
3 da se o nekim problemima ne raspravlja javno. Da li ste na to naišli više puta,
4 dakle, na taj obrazac?

5 GĐA SVEDOK: Sjećam se govora gospodina Krajišnika 24.03.1992. kad je
6 govorio o jednoj metodi koja će se primjenjivati. Mislim da je govorio o obliku
7 uputa za klubove zastupnika. On to ne kaže izričito. On više govori o klubovima
8 poslanika kao o drugom obliku komunikacije.

9 Vidimo da su općenito klubovi poslanika, da su se uglavnom održavali
10 prije sjednice Skupštine i to nije isti transkript koji je napravljen za te
11 sastanke. Ne sjećam se da sam pročitala zapisnike gdje se izričito govori o tome
12 da ih se ne treba objaviti, ali ja sam samo preletjela preko tih zapisnika.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ponovno čitam Vaš odgovor. Dakle, kažete
14 da općenito klubovi poslanika su se obično sastajali prije svake sjednice?

15 O: To je ono što sam ja shvatila. Moram ponoviti da nisam pripremila
16 detalje o republičkim procedurama, ali ovako sam ja to shvatila.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Oni koji su imali pristup sastancima
2 klubova. Radi li se o onima koji su imali većinu ili manjinu u Skupštini?
3 GĐA SVEDOK: Pretpostavljam da se radi o istom tijelu. Ne vjerujem da se
4 radi o poslanicima SDS-a što je gotovo cijela Skupština.
5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala za taj odgovor. Imamo pauzu do
6 11h.
7 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite.
8 ... Početak pauze u 10.35h
9 ... Sednica nastavljena u 11.10h
10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, prije nego što Vam
11 omogućim da nastavite, možda bi bilo dobro s obzirom da je fusnota 83 nešto na
12 što još uvijek mislim, iako ne cijelo vrijeme. Dakle, možda bismo mogli
13 zatražiti razjašnjenje.
14 GĐA SVEDOK: Da, časni Sude, pronašla sam dokumente o kojima je riječ.
15 Radi se o dva zasebna dokumenta. Greška, oh, mislite na fusnotu 83?
16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da, imamo dva pitanja koja trebamo
17 riješiti: fusnotu 83 i fusnotu Tužilaštva 68. Možda prvo da se pozabavimo sa
18 fusnotom 68 jer smo Vam postavili direktno pitanje u vezi s tim.
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 GĐA SVEDOK: Tu imamo dva dokumenta. Do greške je došlo u mom opisu ovog
2 drugog dokumenta.

3 Fusnota govori o odnosu regionalnih kriznih štabova i uklopljenosti
4 njihovoj u državni sistem RS-a. Dakle, da pokažemo prvi dokument. To je ovaj
5 dokument koji nosi broj 00835801; da pokažemo jasno o čemu se radi. Naime, tu se
6 proglašava ratno stanje na teritoriju Srpske Autonomne Oblasti Birač.

7 Dakle, to jeste onako kako je opisano u fusnoti. To jeste potpisano od
8 strane Savjeta za nacionalnu bezbjednost RS-a.

9 Greška je u opisu ovog drugog dokumenta. To je dokument pod brojem
10 00835773. Međutim, radi se o dokumentu od tri stranice, a relevantni dio je na
11 stranici koja je posljednja, koja nosi broje 00835775. Riječ je o dokumentu
12 Kriznog štaba Bratunca u kojem stoji: "Odlukom Savjeta nacionalne bezbjednosti,
13 odlukom Kriznog štaba Birač i odlukom povjerenika Vlade Srpske Republike za
14 Birač".

15 To nije opisano u fusnoti, ja se izvinjavam zbog te greške. Međutim, to
16 je relevantno u tekstu jer se opisuje uloga regionalnih kriznih štabova u
17 sistemu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da će Vam biti drago da
19 mi čujete da mi pročitamo svaki detalj i fusnote kada ih uspoređujemo.

20 GĐA SVEDOK: Vi znate čitati brojeve i bolje od mene.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete li nam sada dobro opisati izvor
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koji ste naveli jer mislim da to nismo vidjeli jasno na spisku jer kada pogledam
2 na fusnoti 68 - čekajte da pogledam u bazi podataka, dozvolite...; dakle, 68, to
3 je...

4 G. HANNIS: [simultani prevod] Mislim da imamo četiri reference u fusnoti
5 68. Posljednja je na stranici 19 ove tablice gdje se poziva na odluku od 6. maja
6 iz Bratunca, odluka Kriznog štaba Bratunac.

7 GĐA SVEDOK: To je ta odluka.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, to je ta odluka na koju ste se
9 htjeli pozvati. U redu. Znači, sada imamo opis. Riječ je o prezentacijskom tj.
10 tabulatoru za predočavanje 310. to je ono što ja vidim u psiku, a dakle, to je
11 5. registrator za predočavanje, tabulator 310, a *master* je broj 5 i tamo nosi
12 broj 200. Vidim da je to već ušlo u dokument, zar ne? Kao dokument P57 I P57.1?

13 G. HANNIS: [simultani prevod] Tako je.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro. To smo sad razjasnili. Pređimo
15 sada na fusnotu 83, zahtjev Ilijaša za pomoć u ljudstvu.

16 GĐA SVEDOK: Oprostite, koji je broj fusnote?

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] 83, koliko se sjećam.

18 GĐA SVEDOK: Da, imam tu 100 dokumenata, 100 stranica.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Sada ne vidim grešku. Ja se izvinjavam, jer to jeste taj dokument. Može
2 biti da je došlo do greške kada sam ja pregledavala dokumente. Dva su bila,
3 jedan uz drugi sa sličnim ERN brojevima. Ovo je točan ERN broj. Nije došlo do
4 greške. Pogriješila sam kad sam ponovo čitala i sad mi je drago što mogu reći da
5 je sve tačno.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, čitajući to, čini se da se radi o
7 pozivu da pripadnici paravojske budu poslani upomoć i da je to poslao Krizni
8 štab.

9 GĐA SVEDOK: Da, postoje dva takva poziva. I bili su jedan pored drugog u
10 našoj arhivi. Jedan je upućen jednoj organizaciji. Ja sam pomislila da sam
11 citirala pogrešnu organizaciju. Međutim, stvar je u tome da je stvarno citirana
12 ona koja je i opisana. Naime, Srpska dobrovoljačka garda. Dakle, ja sam
13 napravila grešku, ali ne kada sam sastavljala ovo nego kasnije. Ja se izvinjavam
14 što sam potrošila i vrijeme i unijela zbrku.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Stewart.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

17 P: Gospođo Hanson, da se nadovežemo na pitanje suca Hanoteaua. Ne mogu
18 Vam bolje postaviti ovo pitanje nego da Vam prenesem jednu kratku anegdodu.
19 Jedan član engleskog parlamenta u Westminsteru koji je davno bio kritiziran što
20 se ne pojavljuje često u svom izbornom okrugu. On je odgovorio - danas mu to ne
21 bi prošlo - on je rekao da je izabran da predstavlja Tunbridge Wells u
22 Westminsteru, a ne od strane Westminstera u Tunbridge Wellsu.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, ono što ja kažem ovim zapravo na neki način sadržava ukratko ono
2 što bismo mogli sažeti ovako: srpska skupština - mislim da je to bio i smisao
3 pitanja suca Hanoteaua - dakle, da su članovi skupštine, poslanici u skupštini
4 izabrani da predstavljaju ljude u svojim izbornim okruzima, a ne da budu
5 predstavnici vlade ili nekakvih republičkih vlasti u svojim relevantnim
6 okruzima.

7 O: Poslanici koji su sačinjavali skupštinu bosanskih Srba su bili
8 zapravo izabrani u Skupštinu Republike Bosne. Oni su formirali ovu zasebnu
9 skupštinu koja je, kao što sam rekla, igrala ključnu ulogu u formiranju države
10 bosanskih Srba. Sve vlasti bosanskih Srba su definirale tu vlast, te ovlasti
11 skupštine kao državne ovlasti prilikom stvaranje države. Kao što vidimo,
12 Karadžić tu kaže poslanicima da su oni vrhovni organ vlasti. Dakle, posebna
13 uloga skupštine u formiranju države bosanskih Srba je poslanicima dala ulogu
14 koju oni nemaju na primjer u britanskom sistemu.

15 P: Gospođo Hanson, iako bi bilo zanimljivo, mogli bismo tu održati
16 seminar o političkoj teoriji ili praksi. Praksa bi bila još zanimljivija. Dakle,
17 Vi ste iskoristili primjer iz Ujedinjenog Kraljevstva. Međutim, Vi kad tu
18 opisujete skupštinu kao vrhovni organ, to je točno utoliko što se radi o
19 zakonodavnom organu, zar ne?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: A kada se donose zakoni, onda je riječ o zakonima koje moraju
3 primjenjivati sudovi kojih se građani moraju držati. Sada ćemo ostaviti po
4 strani ovaj element Republika Srpska versus Bosna. Međutim, u Republici Srpskoj
5 takva je i bila situacija: to je vrhovni organ jer donosi zakone i kada se
6 zakoni donesu, sudovi ih moraju primjenjivati, građani u Republici Srpskoj – od
7 njih se očekuje, njihova građanska dužnost je da se pridržavaju tih zakona. Da
8 li se slažete?

9 O: Da.

10 P: Dakle, u tom smislu je jasno zbog čega je ta skupština opisana kao
11 vrhovni organ.

12 O: Kada Karadžić opisuje skupštinu kao vrhovni organ, on zatim nastavlja
13 i kaže da bi poslanici trebali odlaziti u opštine, sjesti sa predsjednicima
14 opština i provoditi političke smjernice skupštine. To je kontekst onog o čemu
15 govori Karadžić.

16 P: Da vidimo na što točno se Vi tu pozivate. O čemu Vi tu govorite?
17 Jedna stvar u kojoj ćemo se sigurno složiti je da je doktor Karadžić održao
18 mnogo govora.

19 O: Da. S tim se slažem.

20 P: Vi govorite o sjednici skupštine od 24. marta 1992. godine. Zar ne?
21 To možemo pronaći pod tabulatorom za predočavanje 110, *masteru* 389. Da li je to
22 točno?

23 O: Mislim da se radi o tabulatoru 110. Rado bih to vidjela.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: I ja isto mislim. No, potrudimo se da stvarno gledamo u istu
2 stranicu. Gledajući transkript malo sam zbunjen jer se tu govori o 110 i 389, a
3 onda kad pogledam broj 389, onda nađem nešto sasvim deseto. Dajte mi trenutak,
4 riješit ću to.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To stoji i na propratnoj stranici,
6 registrator 11, tabulator 389.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Da, vidim što se dogodilo. Registrator
8 koji mi je bio posuđen... samo da to na brzinu koristim, možda je taj konkretan
9 dokument izvođen jer ga možda Vi koristite, gospođo Hanson?

10 GĐA SVEDOK: Ne, ja mislim da imam primjerak gospodina Hannisa.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Ne znam kod koga je ovaj koji je izašao
12 iz ovog registratora, ali u svakom slučaju, snaći ćemo se. Dakle, ovaj pasus o
13 kojem govorite je onaj gdje doktor Karadžić kaže: "Poslanici su članovi
14 /?najviših/ organa vlasti, skupštine. Oni sada doslovno moraju biti uz
15 predsjednike opština. Moraju biti uz skut predsjednika općine."

16 P: Da li imate još neki dio njegovog govora koji bi mi demonstrirao ovo
17 što želite reći?

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ove dvije rečenice kao i sljedeća koja je naznačena. Da Vam iznesem
2 cijeli taj pasus... u osnovi, "...da se sluša predsjednik općine, to tako mora
3 biti. Mi znamo i možemo se uzdati da su naši poslanici veoma ozbiljni. Nitko od
4 njih nije vlastoljubiv da bi mogao da kinji predsjednika opštine niti da umanj
5 njegov autoritet. To nam nije potrebno jer je taj predsjednik opštine izvršilac
6 naših namjera."

7 P: Kada pogledam ovaj Vaš odgovor od prije nekoliko minuta, to je 44,
8 red 1, kada Karadžić opisuje skupštine kao vrhovni organ, on zatim govori o tome
9 kako bi poslanici trebali da idu u opštine, sjede sa predsjednicima opština i
10 provode političke smjernice skupštine. To je kontekst onoga o čemu je Karadžić
11 govorio. Ono na što se pozivam.

12 Ono što ja tvrdim, gospođo Hanson, da Vi zapravo na pogrešan način
13 prikazujete i stav i ono što gospodin Karadžić kaže. Jer Karadžić ne kaže:
14 "Idite tamo i provodite politiku skupštine." On kaže: "Idite tamo, sjednite s
15 ljudima koji tamo žive, koji tamo rade, razgovarajte s njima, slušajte ih, a oni
16 će onda raditi ono što trebaju tamo na mjestu gdje su."

17 Da li se slažete sa ovim mojim sažetkom koji sam iznio?

18 O: Ne. Jer ovdje kaže: "Predsjednik opštine je onaj koji sprovodi naše
19 planove. Taj predsjednik opštine je izvršilac naših namjera."

20 P: Gospođo Hanson, vrtimo se u krug. Upravo to kažem i ja Vama. Međutim,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Vi ste u odgovoru rekli da su poslanici bili ti koji su provodili politiku
2 skupštine. Međutim, doktor Karadžić jako izričito kaže tu da je predsjednik
3 opštine taj koji provodi. Da li se slažete?

4 O: On kaže da predsjednik opštine jeste taj koji to provodi. Da.

5 P: Hvala Vam.

6 A veoma je konkretan u rečenici prije toga kada govori da oni ne smiju
7 podrivati autoritet predsjednika opštine. On to kaže.

8 O: Da, to je istina.

9 P: Dakle, na temelju ovoga što ste vidjeli iz ovih sjednica skupštine, a
10 vidjeli ste puno materijala, pretpostavljam da ste pročitali sve zapisnike svih
11 sjednica skupštine o kojima ste govorili tokom Vašega iskaza?

12 O: Ne. Pročitala sam one pasuse u kojima se zna da su govornici bilo
13 članovi kriznih štabova ili povjerenici. Kao i neke druge relevantne dijelove.
14 Ali ne, nisam pročitala sjednicu, sve sjednice skupštine od početka do kraja.

15 P: Neko je znači, odredio prioritete, tj. šta je relevantno prije nego
16 što ste počeli čitati relevantne pasuse?

17 O: Netko drugi je identificirao svakog govornika tako da smo na temelju
18 tog spiska ko kada govori, ja sam onda pregledavala relevantne dijelove sjednica

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 skupštine.

2 P: Na temelju ovog što ste pročitali, da li onda možete reći da li je
3 bila uobičajena praksa poslanika da na sjednicama skupštine podnose izvještaj o
4 cijelom opsegu konkretnih lokalnih pitanja iz njihovi izbornih okruga?

5 O: Što se tiče pasusa koje sam spomenula, dakle, onih koje sam detaljno
6 pregledala, jedna od tema o kojoj se govori je podnošenje izvještaja o važnim
7 pitanjima iz njihovih opština. Oni razgovaraju, naravno, i o zakonima i o drugim
8 stvarima koje su relevantne. Kao što sam rekla, ja ne mogu govoriti o onim
9 dijelovima koje ja nisam pregledala.

10 P: Ako sad iznesem jednu tvrdnju, gospođu Hanson, možete, na temelju
11 onoga što ste pročitali reći da ne znate ili odgovoriti što najbolje znate i
12 umijete. Međutim, ono što se može vidjeti u ovoj skupštini bosanskih Srba je
13 nešto što ponovo nije neobično kad govorimo o skupštinama općenito. Poslanici,
14 članovi parlamenta pokreću pitanja koja se tiču političkih smjernica koje su od
15 velikog interesa koristeći se lokalnim pitanjima kako bi ilustrirali ono što
16 želi reći; povremeno će pokretati pitanja specijalnog značaja vezanih za lokalna
17 pitanja. Međutim, tolerancija njihovih kolega u odnosu na to da moraju slušati
18 detaljno prepričavanje problema iz izbornih okruga nekih drugih poslanika je
19 nešto što ima svoje granice jer se, zapravo, ne radi o forumu gdje se detaljno
20 iznose sve stvari koje se događaju u općinama.

21 Da li se slažete?

22 O: Mogu odgovoriti samo na temelju onog što sam čitala iz sjednica
23 skupštine. I tamo sam vidjela da se izvještava o situaciji u općinama; niti mogu
24 vidjeti da su neki poslanici govorili: "Sad je dosta, ne želimo to slušati."

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, na temelju ovoga, jednostavno se ne mogu složiti sa Vašim prijedlogom.

2 P: Koliko je općina zastupljeno u skupštini bosanskih Srba?

3 O: Ne znam točan broj. Ne sve, jednostavno zbog strukture izbora za
4 skupštinska vijeća u parlamentu. Dakle, ne sve općine, ali sigurno iz svih
5 regija Bosne.

6 P: Ovdje časni Sud može pročitati transkripte sjednica skupštine i
7 dobiti ukupnu sliku.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vijeće je primijetilo da prijevod tih
9 riječi nije jednak između Obrane i sudskog vještaka.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Pokušavam ne se razbacivati s vremenom
11 koje treba posvetiti unakrsnom ispitivanju na pitanje prijevoda.

12 P: Gospođu Hanson, niste vidjeli pisana izvješća od strane poslanika
13 predsjedniku skupštine, gospodinu Krajišniku, vezano uz rad kriznih štabova, zar
14 ne?

15 O: Ne, nisam.

16 P: /prevod engleskog transkripta: "Ili općenito upućenih gospodinu
17 Krajišniku, u bilo kojem njegovom svojstvu?"/

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Imamo pisani izvještaj o radu Kriznog štaba Novog Sarajeva kojeg smo
2 vidjeli. Dakle, radilo se o vladinoj sjednici, ali ne, nisam vidjela pisana
3 izvješća upućena gospodinu Krajišniku o radu kriznih štabova. Savjet za
4 nacionalnu sigurnost krajem 4. mjeseca je obavijestio o radu kriznih štabova,
5 ali nisam vidjela to izvješće.

6 P: Osim glavnih dokumenata koje smo pogledali, uputstava koje je Vlada
7 dala u 4. mjesecu 1992. godine? Osim toga, niste vidjeli nikakva druga pisana
8 uputstva koja su došla iz skupštine za krizne štabove, zar ne?

9 O: Ne pisana uputstva. Čula sam o uputstvima, izgovorenim uputstvima za
10 krizne štabove što se odvalo u skupštini.

11 P: Prijeći ćemo na drugu stvar koja proizlazi iz paragrafa 45. Vašeg
12 izvješća. Radi se o vojnoj ulozi kriznih štabova.

13 Ondje počinje, a želim da krenemo malo ranije, dakle, od paragrafa 46
14 gdje imate rečenicu: "Krizni štab Ključa tvrdio je da sva značajna i važna
15 pitanja iz domena vojske i milicije nisu rješavana mimo Kriznog štaba SO-a."

16 A u fusnoti je to malo prošireno. Prijevodi u Vašim fusnotama su
17 različiti od prijevoda koje mi imamo. Je li to zato što ste sami radili

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 prijevode dok ste pravili izvješće?

2 O: Da. U nekim slučajevima još nije bilo prijevoda na engleski, a u
3 drugim slučajevima nisam čak niti tražila zato jer uglavnom radim sa originalnim
4 B/H/S dokumentima.

5 P: Ovaj dokument nalazi se u registratoru za predočenje broj 7. tab 245,
6 prema onome što ja imam. Također je u *master* registratoru broj 4, a tamo je tab
7 148.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možemo li dobiti prijevod na grafoskopu?
9 B/H/S verziju?

10 G. STEWART: [simultani prevod]

11 P: Patus koji gledam je na stranici 3 prijevoda. Oprostite, ne mogu Vam
12 odmah pomoći gdje je to točno u B/H/S verziji. Nije to dugački dokument.

13 O: Još uvijek ga pokušavamo naći.

14 P: Rečenica počinje: "Komandanti Vojske Republike Srpske...", a u
15 prijevodu "Tijekom ratnog sukoba..."

16 O: Vjerojatno je to ta - 245.

17 P: Žao mi je. Bolje je možda da se vratimo *master* registratoru broj 4,
18 tab 148. Ispričavam se. Radi se o tabu 243.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ispričavam se jer u transkriptu piše drugi broj. Piše 245.

2 P: U pravu ste gospođu Hanson. Ja sam to ranije ispravio. Dakle, radi se

3 o broju 243 u registratoru za predočenje i u registratoru 4, u broju 148.

4 O: Pokušavam naći verziju na B/H/S-u.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Ne radi se o mojoj nesposobnosti; radi se

6 o sukobu nesposobnosti zbog različitih dodjeljivanja brojeva tim dokumentima.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nismo mislili da ste nesposobni.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite?

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nismo mislili da ste nesposobni.

10 GĐA SVEDOK: Radi se o prvom paragrafu na stranici 00349534.

11 G. STEWART: [simultani prevod]

12 P: Da li u prijevodu ili originalu piše: "Tijekom vojnog konflikta

13 predstavnici Vojske Republike Srpske Bosne i Hercegovine su redovito

14 prisustvovali sjednicama Kriznog štaba i ratnog predsjedništva. Ti predstavnici

15 su bili komandanti ili vodili vojne aktivnosti da obrane teritorij i građane

16 Ključa protiv muslimanskih ekstremista i održavali su dobru suradnju sa Kriznim

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 štabom opštinske skupštine Ključa. Sva pitanja vezana uz vojsku i policiju
2 rješavana su u Kriznom štabu općinske skupštine." Dakle, prije svega gospođu
3 Hanson, prihvaćam Vaš prijevod. Možda ste ga poredali drukčije. Dakle, prijevod
4 može biti strukturiran na različit način, no taj pasus koji se pojavljuje u
5 prijevodu koji mi imamo u registratoru glasi: "Ovi predstavnici su bili
6 zapovijedali i vodili vojne aktivnosti kako bi odbranili teritorij i građane
7 skupštine Ključa protiv muslimanskih ekstremista." Čini se da ga nema. Imate li
8 komentara na to?

9 O: Da. U mojim fusnotama željela sam sažeti informacije koje sam
10 pronašla u dokumentu kako bi uputila onog koji čita na određeni dio dokumenta.
11 Slažem se da je to samo sažetak i da su dijelovi tog dijela izostali. I, moram
12 priznati da se ne radi o točnom prijevodu. Radi se o sažetku koji je bio
13 namijenjen čitatelju da pronađe taj dio u prijevodu.

14 P: Mislim da može se prihvatiti da kad je nešto pod navodnicima, da
15 treba sadržavati sve što počinje odnosno završava između tih navodnika.

16 O: Općenito ovdje sam sažela taj dokument. Radi se o mom prijevodu B/H/S

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 verzije; to je bilo više uputstvo za čitanje, a ne mogu tvrditi da sam, kad sam
2 zadnji put pregledavala svoje izvještaje provjeravala navodnike.

3 P: To nije potpuno neopasno. Jer ono što je izostalo je da su
4 predstavnici vojske zapovijedali i vodili vojne aktivnosti što je tu vrlo jasno.
5 Dakle, što se tiče vojnih aktivnosti, oni zapovijedaju i kontroliraju situaciju.

6 O: Moram reći da sam taj pasus citirala kao potporu izjavi glede iste
7 namjere, a ne što se tiče vojnog zapovjedništva u Kriznom štabu Ključa.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Ispričavamo se na pauzi. Paragraf 50.
9 Zadnja rečenica. Prethodna rečenica. Dakle, tri reda iznad: "U nekoliko
10 slučajeva, šefovi kriznih štabova su se pretvorili u komandante i vlastitu
11 kontrolu nad lokalnim snagama doveli do stepena da su preuzeli direktno
12 komandovanje lokalnim jedinicama."

13 I onda navodite niz primjera. Neću kroz njih sve prolaziti. Samo

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pogledati jedan primjer. Ilijaš. U fusnoti 86, stranica 84 kažete: "Ratko Adžić
2 bio je predsjednik Kriznog štaba i prozvao se komandantom VSN BiH Ilijaš".
3 Vjerojatno je tu neka promjena bila u prijevodu.

4 P: Da, tako sam ja to shvatila.

5 O: Zatim slijedi pismo predsjedniku predsjedništva. I o tome smo
6 govorili u četvrtak 03.03. A Vaš iskaz počinje na stranici 11. Govorite o pismu;
7 radi se o kratkom pasusu. Vidimo da je Ratko Adžić također predsjednik Kriznog
8 štaba Ilijaša. Vidimo da se naziva zapovjednikom vojske i da zahtijeva tenkove i
9 avione i protuzračnu obranu kako bi raščistio stanje u općini. Znete li koja je
10 bila pozicija Ratka Adžića u vojsci prije datuma ovog pisma?

11 P: Ne, ne znam.

12 O: Znete li da je on ustvari bio general? Ili barem viši vojni
13 dužnosnik, oficir?

14 P: Ne, ne znam.

15 O: Dakle, ne znate zašto bi se Adžić prozvao zapovjednikom vojske ovdje
16 jer ustvari on je to i bio /sic/?

17 P: Ne kažem da on nije bio zapovjednik. Mislím, on je predsjednik

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Kriznog štaba Ilijaš, a u transkriptu se sve ne vidi jer tamo stoji da je osim
2 toga predsjednik Kriznog štaba Ilijaša. Tamo također stoji "komandant". Dakle,
3 samo se koristim terminima iz tog pisma.

4 P: Ja želim tu razjasniti stvar. Postoje ljudi koji se oblače u uniforme
5 jer žele vole biti vojnici, žele se hvaliti time. Ali u tekstu piše: "U nekim
6 slučajevima su se šefovi kriznih štabova proglašavali komandantima i vlastitu
7 kontrolu nad lokalnim snagama doveli do stepena da su preuzeli direktno
8 komandovanje." Jeste li za primjer dali nekog tko se prikazivao komandantom koji
9 je ustvari bio komandant i koji je preuzeo vodstvo nad lokalnim jedinicama, a
10 ustvari je on imao komandu i kontrolu nad lokalnim jedinicama i bio je viši
11 oficir. Slažete li se s time?

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možemo li dobiti prijevod na grafoskop?

13 GĐA SVEDOK: Ja sam tu rečenicu mislila u smislu da uključuje sve one
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koji su se prozivali komandantima, no nisam bila svjesna Adžićevog položaja u
2 vojsci niti prirode tih jedinica. No, prihvaćam ako je to tako. Prihvaćam da se
3 nazivao komandantom ako je bio komandant i zapovijedao je jedinicama.

4 G. STEWART: [simultani prevod]

5 P: Ne kažemo da se Eisenhower prikazivao zapovjednikom snaga savezničkih
6 snaga u Europi jer je to i bio?

7 O: Pretpostavljam da je bio imenovan na taj položaj. Ja to tada nisam
8 znala. Ne znam ništa o njegovim prethodnim dužnostima u vojsci.

9 P: Mislim da je bio vrhovni zapovjednik. General Eisenhower je bio
10 vrhovni zapovjednik.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kako bi točno shvatili, molim Vas -
12 gospodin Adžić je imenovan u vojsci od strane koga? Budući da je bio komandant
13 vojske, nije potpuno jasno budući da gospođa Hanson kaže da ne zna koji je bio
14 njegov položaj.

15 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ne mogu dati povijest
16 njegovih funkcija. Ne mogu Vam dati detalje. Ali on je bio profesionalni vojnik.
17 Nije odjednom postao oficir.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja razumijem to. I vidim da ste
2 napravili usporedbu s Eisenhowerom i znam da je on bio general. No, to ne znači
3 da je automatski vrhovni zapovjednik snaga Madurodama. No, ono o čemu govorimo -
4 u ovom trenutku samo pokušavam shvatiti što se ovdje događa. Dakle, pokušavam
5 shvatiti je li on prije toga bio samo general, a sada je general u jednoj vojsci
6 koja mi nije u potpunosti poznata. Ne znam je li odgovoran za imenovanje ljudi u
7 toj vojsci i je li njegovo imenovanje generalom prije službe u ovim jedinicama
8 imalo bilo kakve veze sa ovim funkcijama. Dakle, sada pokušavam saznati da je
9 bio general pa sad kaže da je komandant. Dakle, to nije neobično da on kaže da
10 zapovijeda snagama. Pokušavam shvatiti i Vaše pitanje i odgovore i pokušavam
11 shvatiti da li Vaše pitanje uključuje da budući da je imenovan generalom - i tu
12 bih želio znati tko ga je imenovao za komandu VSN-a Ilijaša - ili je prije toga
13 bio general u JNA i odjednom se pojavio, i to koristim kao neutralni termin, kao
14 zapovjednik u VSN-u Ilijaš. I kako bi razumio i pitanja i odgovore, treba mi
15 više od izjave "on je bio general", pa se sad tu pojavljuje kao general. Ta mi

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je informacija također potrebna kako bih shvatio, kako bih mogao ocijeniti
2 odgovor gospođe Hanson na ovo pitanje - i da li tu postoje nedostatci.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Sto posto prihvaćam ono što ste rekli; i
4 da Vam trebaju materijali kako bi procijenili odgovor /u engleskom transkriptu:
5 "izvještaj"/ gospođe Hanson. Možda ne trebate sve te materijale sada. Neki
6 dokumenti Obrane će Vam dati detalje. I bez da sam konzultirao gospodina
7 Krajišnika ne mogu Vam dati te detalje. Ono što sada želim saznati od gospođe
8 Hanson jest to da ovo nije bio slučaj da se gospodin Adžić prozivao nečim što
9 nije jer je on ustvari, legitimno imao taj čin.

10 Vidim da sudac Hanoteau ima pitanje.

11 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] U ovom dokumentu kojeg vidimo sada
12 na ekranu, gospodin Ratko Adžić naziva se komandantom VSN-a Ilijaš. U Vašoj
13 bilješci Vi ste naveli da je i predsjednik Kriznog štaba. Je li tako?

14 Dakle, moje pitanje, on je ustvari imao dvije funkcije? U ovoj vrsti
15 zahtjeva koja je došla iz Kriznog štaba do Predsjedništva, je li bilo uobičajeno
16 da predsjednik Kriznog štaba si dodaje još jedan naslov koji legitimno

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 posjeduje?

2 GĐA SVEDOK: Ja se ne sjećam niti jednog drugog dokumenta koji je došao
3 od Ratka Adžića u kojem koristi obje funkcije. Potpisao je određene dokumente
4 koristeći funkciju predsjednika Kriznog štaba, a druge dokumente kao komandant.
5 Nisam vidjela nikakve dokumente u kojima koristi oba naslova niti se u ovom
6 trenutku ne sjećam /sic/ da su bilo koji drugi predsjednici kriznog štaba
7 koristili dvije titule u ovakvom dokumentu.

8 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li da onda ovu tvrdnju o
9 isticanju vojne titule, da li to možda možemo tumačiti kao nešto što predstavlja
10 militarizaciju Kriznog štaba u smislu da Krizni štab u tom slučaju igra ključnu,
11 bitnu ulogu u koordinaciji vojnih dejstava. Da li to ima takav značaj za Vas?

12 GĐA SVEDOK: O, da, u velikoj mjeri. Ja sam to navela u svom izvještaju
13 kao primjer jedne situacije gdje je došlo do preklapanja na razini Kriznog štaba
14 skoro u potpunosti; gdje je predsjednik Kriznog štaba bio komandant tj. sebe
15 nazivao komandantom koji se potpisivao kao komandant. Dakle, primjer, situacije
16 gdje je Krizni štab u potpunosti se preklapao sa komandnim ulogama vojske.
17 Mislim da bih trebala reći da je ovo najekstremnija strana tog spektra. To ne
18 vidimo svugdje. Ali kada je ista osoba predsjednik Kriznog štaba i komandant
19 vojske, tamo se mogu vidjeti najjači primjeri militarizacije kriznih štabova.

20 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Gospođo, posljednje pitanje vezano
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 za onog kome je upućeno ovo pismo. Recite, kome je po Vašem mišljenju, ovo pismo
2 upućeno?

3 GĐA SVEDOK: Radovan Karadžić je bio predsjednik predsjedništva, koliko
4 shvaćam.

5 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala, gospodo.

6 G. STEWART: [simultani prevod]

7 P: Kada ste odgovarali na pitanje sudije Hanoteaua. Kada ste rekli "kada
8 imamo istu osobu koja je predsjednik Kriznog štaba i vojni komandant - to je
9 mjesto gdje se vidi najveći primjer militarizacije kriznog štaba" - ja tvrdim
10 da, konkretno u slučaju gospodina Adžića, je upravo zbog toga što on jeste
11 obavljao kako je trebao svoje dužnosti kao vojni oficir, da je upravo zbog toga
12 on napisao ovo pismo, na ovaj način i da se potpisao u tom svojstvu jer se ova
13 stvar tiče specifično vojnog pitanja.

14 O: Da, ovo pismo se tiče vojnih pitanja i on to potpisuje kao vojni
15 komandant.

16 P: Kao što Vaš izvještaj potvrđuje, zapravo postoji golem, širok opseg
17 odnosa između kriznih štabova i vojske u to vrijeme. Zar ne? U nekim slučajevima
18 vojska jednostavno nastavlja raditi svoj vojnički posao, a u nekim slučajevima
19 krizni štabovi, možda zbog toga ne postoji neka konkretna vojna sila, dakle,
20 krizni štab se oprema, oblači uniforme, dolazi do oružja i sebe doživljava kao
21 vojnike. Zar ne? To je točan prikaz zapravo opsega varijacija?

22 O: Ne, jedina situacija primjera gdje se krizni štab okitio uniformama i
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nosio naoružanje uključuje gdje imamo onu odluku kojom sebi dozvoljavaju da
2 oblače uniforme i nose oružje. Ja ne govorim da su članovi kriznog štaba nužno
3 vojnici nego govorim o tome da na nekim mjestima vidimo krizne štabove kako
4 osnivaju lokalne jedinice, naoružavaju ih, a na nekim mjestima čak i izdaju
5 naređenja.

6 P: Gospođo Hanson, htio bih da dalje se pozabavimo pregledom dokumenata
7 uključujući onaj - iako Vi niste koristili točno te riječi - mi to često
8 nazivamo "Dokument Varijanta A i B" . Oni se često koriste u ovom predmetu i u
9 nekim drugim predmetima. Vi ste Pretresnom vijeću rekli da, koliko Vi znate, da
10 je ovo najbolja verzija tog dokumenta. Ili ne... možda da počnemo od nečeg
11 drugog. Dakle, *master* registrator 1, tabulator 21. /.../

12 Ovo je preporuka od 11. decembra 1991. Dolazi sa treće sjednice
13 Skupštine bosanskih Srba, zar ne?

14 O: Da.

15 P: Tu se predlaže - ja samo sažimam, Vi ste o tome već govorili, gospođo
16 Hanson - dakle, klubovima poslanika se u onim skupštinama općinama u Bosni i
17 Hercegovini gdje se većinskim glasanjima nameću odluke koje su protivne
18 interesima srpskog naroda; dakle, da poduzimaju odgovarajuće odluke vezane za
19 uspostavu opštinskih skupština srpskog naroda. Tu se misli na Muslimane jer je
20 to grupa o kojoj je riječ - tu su Muslimani koji dakle, imaju tu kontrolu.

21 O: I/ili Hrvati. Ne kaže se nužno Muslimani.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Tako je, gospođo Hanson. Ali praktično gledajući, u većini slučajeva
2 se radilo o muslimanskoj kontroli.

3 O: Dakle, bilo je i općina u kojima su Hrvati bili u većini.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ono što je bitno ovdje je da se radilo
5 dakle, o nesrpskoj većini.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Tako je.

7 P: Dakle, u vezi sa ovim dokumentom nema nikakvih tajni, nema nikakvih
8 nesigurnosti vezanih za izvor dokumenta, zar ne?

9 O: Nema.

10 P: Niti ima bilo kakve dvosmislenosti u vezi s time kome je upućeno. To
11 je tu navedeno, zar ne?

12 O: Da. Sve se čini jasno.

13 P: Dakle, sve se čini jasno. U tom slučaju, kada pogledamo vezano za
14 Varijantu A i B - dobro, nije neophodno da imamo iz istog registratora na
15 tabulatoru 23. To je onaj *master* registrator 1. Jedan drugi dokument koji imam
16 namjeru citirati jer ste Vi taj dokument proglasili najkompletnijom verzijom.

17 O: Da, tu je jedan pasus koji je u nekim prevodima nečitak, ali u ovom
18 ne, u ovom je čitak.

19 G. STEWART: [simultani prevod]

20 P: Dakle, to je najbolje sredstvo za rad.

21 O: Da.

22 P: Na temelju Vašeg proučavanja dokumenata iz ovog predmeta, možete li
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nam dati neko objašnjenje zbog čega u ovom dokumentu stoji: "Srpska demokratska
2 stranka Bosne i Hercegovine tj. Glavni odbor" na ovoj propratnoj stranici, a
3 onda u potpisu na kraju stoji otipkano "Krizni štab SDS-a".

4 O: Zbog čega se govori o Glavnom odboru? Znamo da je postojao, koja je
5 bila njegova uloga u SDS-u. Znamo da je 20.10. održan sastanak Glavnog odbora.
6 Što se tiče Kriznog štaba SDS-a, tu ima pozivanja na Krizni štab SDS-a. Na
7 republičkoj razini spominje se u martu mjesecu za vrijeme barikada. Karadžić još
8 u ljeto 1991. u jednom presretnutom razgovoru telefonskom spominje da: "Mi ovdje
9 imamo krizni štab." Pri tom misli se da se radi na republičku razinu SDS-a.

10 P: jeste li vidjeli neke dokumente, osim ovog što ste sad spomenuli,
11 koji se odnose na Krizni štab SDS-a na republičkoj razini?

12 O: Upravo sam spomenula reference za koje ja znam.

13 P: I to je sve?

14 O: Da.

15 P: Ima li dokumenata koji su Vama dali do znanja, a preko Vas Pretresnom
16 vijeću ko su bili članovi tog Kriznog štaba?

17 O: U mjesecu martu, mislim da se naime u onoj presretnutoj poruci govori
18 o Kriznom štabu u martu - dakle, kada govorimo o martu, a iz konteksta se vidi
19 da se govori o barikadama u Sarajevu, ja čak ne mogu ni potvrditi da se radi o
20 istom tijelu kao i ovom. Mislim da se u tom presretnutom razgovoru Rajko Dukić

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 spominje kao jedan od članova tog Kriznog štaba, ali ja ne mogu sa sigurnošću
2 povezati to sa ovim potpisom, mašinom gdje stoji "Krizni štab".

3 P: Koja je bila Vaša reakcija kada ste prvi puta na dokumentu vidjeli da
4 na prvoj stranici stoji "Glavni odbor", a na kraju dokumenta jedan drugi organ
5 se navodi, dakle, Krizni štab SDS-a?

6 O: Ne sjećam se moje prve reakcije, ali nisam nužno zaključila da se
7 radi o nečemu što je nespojivo. Mi vidimo na republičkoj razini da je došlo do
8 formiranja kriznih štabova unutar općinskih odbora. Dakle, svakako sam
9 primijetila da se nigdje drugdje ne spominje Krizni štab SDS-a u to vrijeme.
10 Međutim, spominjanje na prvoj stranici Glavnog odbora, to mi nije izgledalo kao
11 nešto što je u sukobu sa ovim na kraju.

12 P: Ali je neobično, zar ne?

13 O: Pa, možda je to anomalija. Jer nema drugih referenci u to vrijeme.

14 P: Ali to je upravo neobično, zar ne? - da se jedan organ navodi na
15 naslovnoj stranici, a onda jedan sasvim drugi organ, bar naizgled, da se navodi
16 na kraju, tamo gdje bi trebao ići potpis? To jeste neobično.

17 O: Je, neobično.

18 P: Nije važno kako to čovjek kaže, koju riječ upotrijebi.

19 Nećemo se sad oko slogova svađati, ali nije li to nešto gdje bi se
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 čovjek trebao zapitati treba li dalje istražiti... Što bi se moglo dalje
2 istražiti da se ta razlika objasni ili nešto tako?

3 O: Pitanje Kriznog štaba u decembru jeste prilično neobično. Mi smo
4 tražili reference. Znam da su drugi ljudi iz mog odjela razgovarali o tom
5 Kriznom štabu, šta je on, gledali smo druge reference i zbog toga znam ove druge
6 reference koje sam Vam spomenula.

7 P: Čini se da niste uspjeli pronaći pravi odgovor?

8 O: Pa, kad nemamo nikakvu pozitivnu identifikaciju. Nije pronađeno ništa
9 o nikakvom republičkom Kriznom štabu u to vrijeme. Dakle, nije bilo ranijih
10 primjećivanja te situacije. Ja ne mogu dokazati da nešto nije bilo jer nismo
11 ništa pronašli.

12 P: Možda će ovo biti samo u prolazu, možda i ne, vidjeti ćemo. Ali, u
13 svakom slučaju, posljednja stranica u verziji na B/H/S-u - to je fotokopija
14 stranice rukopisa - da li nam možete to objasniti, ko je to napisao?

15 O: Ne znam ko je to napisao, ali čini se da se radi o tome kako je ovaj
16 dokument bio dijeljen.

17 P: Da, pa imamo isto prijevod, vidimo šta tu piše.

18 O: Da, 93A i 93B. Tu se spominje neki Mićo, možda Stanišić, pod 93C,
19 Banja Luka - Stojan, Goražde - Tuzla.

20 P: Vidimo to. Nisam Vas htio prekinuti u odgovoru, ali nemojte mi sada
21 čitati cijeli sadržaj.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Da Vas pitam sljedeće: imate li neku ideju o datumu ovog dokumenta, tj.
2 ove stranice u dokumentu?

3 O: Ja nisam pogledala original u našem trezoru, ali s obzirom da je to
4 bilo zajedno odštampano tj. da je dobilo oznaku u zadnje vrijeme, čini se da se
5 radi o poleđini dokumenta ili nečeg što je bilo priloženo uz dokument. Što se
6 tiče samo datuma kada je to napisano, ja ne mogu ništa dodati osim ovog što se
7 vidi.

8 P: Nije jasno ni da li je to iz 1991. ili 1992.

9 /Prevod engleskog transkripta: "PREVODITELJ: Gospodin Stewart, molim
10 Vas, mikrofon."/

11 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala što ste me podsjetili.

12 GĐA SVEDOK: Tu vidimo nešto što bi moglo nam dati datum skupština:
13 "Sutra priznanje regije Krajine proglašeno u Skupštini /sic/". Dakle, radi se o
14 vremenu... naime, tu se ne spominje ništa što bi bilo nakon 1992. Ali, u svakom
15 slučaju, nema nikakvog datuma koji je naveden ili što bi moglo nam naznačiti
16 kada je točno to napisano.

17 G. STEWART: [simultani prevod]

18 P: Rekli ste da je došlo do sastanka Glavnog odbora SDS-a 20. decembra
19 1991. Molim Vas da sada pogledamo stavku ili predmet broj 12 u ovom regulatoru
20 za predočavanje.

21 [Pretrsko veće i sekretar se savetuju]

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodin Stewart, ako biste mogli neki
23 trenutak da pođemo na pauzu unutar sljedećih pet minuta?.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Sada bi bio dobar trenutak. Ovaj
2 konkretan dokument je kompliciran za identificiranje. Možda da to riješimo.
3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda ćemo poći na kraću pauzu sada.
4 Nastavit ćemo sa radom nedugo nakon 20 do 13h.
5 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala.
6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite.
7 ... Početak pauze u 12.19h
8 ... Sednica nastavljena u 12.47h
9 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.
10 Molim Vas, sjedite.
11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] /prevod engleskog transkripta: "Gospodin
12 Stewart, izvolite nastaviti."/
13 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.
14 P: Gospođo Hanson, bez obzira na verziju ovog dokumenta o kojem
15 govorimo, Vi nemate spoznanja o tome kako je on pripremljen?
16 O: Ne.
17 P: Niti tko ga je pripremio?
18 O: Znam da je postojalo pismo SDS-a kao odgovor na upit za informacijama
19 koje su govorile o tome da je dokument sastavila grupa umirovljenih generala
20 JNA. Međutim, ostatak tog pisma, tvrdnja da SDS nije znao ništa više o tom
21 dokumentu, mislim da dokazi tvrde suprotno. Tako da mislim da to pismo nema
22 mnogo kredibiliteta.
23 P: 20.12.1991. bio je sastanak Glavnog odbora SDS-a. To proizlazi iz
24
25
26
27
28
29
30

- 1 dnevnik gospodina Grkovića, je li to tako?
- 2 O: Da.
- 3 P: Možemo li pogledati taj dokument, molim Vas? Nalazi se u registratoru
- 4 *master* broj 9, tab 372.
- 5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Oni koji još nisu na razini *mastera*...
- 6 koja je razina registratora za predočenje?
- 7 G. STEWART: [simultani prevod] Radi se o tabu 12. Registrator *master* ide
- 8 unatrag. Pa da izgleda da umjesto da se radi o broju 372, radi se o broju 374.
- 9 Mislio sam da je tab 373 prije 372.
- 10 P: Vi vidite B/H/S verziju ovog dokumenta?
- 11 O: /prevod engleskog transkripta: "Da."/
- 12 P: Ja ću pročitati ovo iz prijevoda. Pismeno piše: "petak, 20.12.1991.
- 13 godine". Je l' to točno?
- 14 O: Da.
- 15 P: I ispod toga stoji "16. sastanak Glavnog odbora poslanika". Je l' to
- 16 točno?
- 17 O: Da.
- 18 P: I onda, na dnu, pod naslovom 19.12.1991. stoji broj - je l' to točno?
- 19 O: Da.
- 20 P: I zatim na engleskom prijevodu ponovno stoji "1600 Glavni odbor". Je
- 21 li tako?
- 22 O: Da.
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: Engleski prijevod - ne znam gdje je to točno u B/H/S prijevodu -
2 stoji: "za ponedjeljak, 1800 i GO" - to je Glavni odbor i Klub poslanika. Je li
3 tako?

4 O: Ne, nemam to na B/H/S-u. Nemam tu stranicu niti u B/H/S verziji niti
5 u prijevodu.

6 P: Samo trenutak.

7 O: Općenito se sjećam toga, ali nemam to pred sobom.

8 P: Posudio sam ovaj registrator od Tajništva. Radi se o broju 0394036.
9 Obećavam gospođi Philpott da ću joj vratiti taj dokument, da ću ga ponovno
10 staviti u njezin registrator. Je li to točno?

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ponedjeljak u 06.00h, Glavni odbor i Klub poslanika SDS-a u Sarajevu.
2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možemo li vidjeti taj dokument?
3 G. STEWART: [simultani prevod]
4 P: Vi ne znate je li bio sastanak održan 20. ili 23. ili na oba datuma
5 ili na nijedan od tih datuma?
6 O: Na temelju ovog sam zaključila da je sastanak bio tada. Na temelju
7 tog dokumenta.
8 P: Vidimo da je bio dogovoren sastanak za 06.00h u ponedjeljak, 23-eg.
9 Jednostavno ne znate jesu li bila dogovorena dva sastanka ili je ovaj u
10 ponedjeljak bio sastanak koji je trebao biti održan u petak?
11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodin Stewart, rekli ste nešto o 23-
12 em. Ne mogu Vas pratiti.
13 G. STEWART: [simultani prevod] Ja sam mislio da je u petak 20.12., a na
14 sljedećoj stranici u engleskoj verziji piše "Ponedjeljak, u 18.00h".
15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U dokumentima koje ja imam, nema
16 sljedeća stranica.
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod] To je stranica koju vidi svjedok. Mislim
2 da te stranice nema u registratoru za predočenje.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možemo li vidjeti prijevod?

4 G. STEWART: [simultani prevod] Da. Nalazi se samo u master registratoru.
5 Mogu li Vam ja dati taj dokument?

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ako to možete učiniti bez da se
7 pritom zaratite sa gospođom Philpott.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Ona je vrlo tolerantna za sad, časni
9 Sude. Dat će mi još jednu naljepnicu kako bismo bili sigurni da se to mjesto
10 neće izgubiti. Ovoga puta ću sâm zalijepiti tu naljepnicu.

11 Trebate li ovaj primjerak? Ne? Hvala.

12 Da, na vrhu vidimo... - ja sam dodao 23-eg - to je pretpostavka koju sam
13 napravio s obzirom na to da je petak bio 20. i pretpostavljam da se radi o
14 ponedjeljku nakon toga.

15 O: Čini se da je to moguće jer vidimo da se u subotu, da je 21. bila
16 sjednica skupštine, a ovdje stoji "nedjelja 22-og".

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Vi znate o tim sastancima samo na temelju ovih dokumenata?

2 O: Imamo zapisnik sastanka iz Bratunca 23.12. sa uputstvima od
3 19.12.1991. koji su došli sa sastanka SDS-a. Mislim da je sastanak održan 23.
4 decembra, navečer. Postoji još jedna indikacija sastanka u to vrijeme, ali ne
5 baš Glavnog odbora 20-og.

6 P: Ako je dokument iz Bratunca točan izvještaj, to znači da je dokument
7 došao u Bratunac, rano 23-eg?

8 O: Do večeri 23-ega. Tada ga je Deronjić podijelio sa ostalima u
9 Bratuncu.

10 P: Shvaćam što kažete jer da je došao u 06.00h /sic/ u ponedjeljak, to
11 bi bilo prekasno?

12 O: On nije mogao doći u jednu večer iz Sarajeva u Bratunac. Dakle, ja
13 mislim da je došao prije večeri 23.12.

14 P: To je datum sastanka. Paragraf 14.

15 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, vratiti ću ga nedirnutog.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Kasnije ću to učiniti, gospođo Philpott.

2 P: Dakle, paragraf 15 Vašeg izvještaja; oprostite, 14. Rekli ste da se u
3 uputstvu od 19. decembra 1991. izlažu se pripreme u dvije odvojene faze za
4 preuzimanje vlasti u bazi i podjelu Bosne i Hercegovine na etničkoj osnovi.

5 I molim Vas, da pogledamo *master* registrator 1, dokument 23. Možete li
6 naznačiti gdje u tom dokumentu stoji da se radilo o pripremanama za podjelu Bosne
7 i Hercegovine? Dakle, za podjelu Bosne i Hercegovine na etničkoj osnovi?

8 O: On daje uputstva SDS-u da osnuje općinske organe za Srbe kako bi
9 mobilizirali i stvorili policijsku pričuvenu. Srpsku policijsku pričuvenu, rezervu,
10 i kako bi preuzeli vlast u općini odnosno u dijelovima gdje su Srbi bili većina.
11 U Varijanti A, ili tamo gdje su bili manjina, u Varijanti B. Trebalo je oformiti
12 pojedinačne organe vlasti koje su se temeljile na etničkoj osnovi.

13 P: Gospođo Hanson, veliki je skok za ovaj dokument kad kaže da je to
14 bila priprema za podjelu Bosne i Hercegovine na etničkoj osnovi?

15 O: Ja mislim da je podjela općina na etničkoj osnovi bit ovog dokumenta,
16 namjera ovog dokumenta. On je razdijeljen, kao što znamo, u cijeloj Bosni i
17 Hercegovini, u općinama. To kaže ovaj dokument.

18 P: Da li u dokumentu stoji "podjela skupština, teritorijalna podjela
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 općina"?

2 O: U Varijanti B/H/S gdje kaže da se trebaju podizati te mjere gdje su
3 Srbi većina, dakle, to je u prvom dijelu, broj 3, na prvoj strani.

4 P: Rekli ste A ili B?

5 O: Ne, prvi dio prije Varijante A.

6 P: U uvodu?

7 O: U uvodu. Pod broj 3, kaže: "Ovi zadaci, mjere i aktivnosti moraju
8 biti izvršeni na cijelom teritoriju Socijalističke Republike, u potpunosti u
9 općinama gdje su Srbi većina i djelomično u općinama gdje su Srbi manjina".

10 I u Varijanti B, nalaže da se određene mjere moraju poduzeti u mjestima
11 gdje su Srbi većina što se tiče zaliha hrane i sigurnosti. Podjela općinske
12 vlasti na etničkoj osnovi - oni su trebali oformiti vlastite organe...

13 P: Kada govorite o podjeli Bosne i Hercegovine na etničkoj osnovi,
14 govorite li o lokalnoj vlasti ili na višoj razini?

15 O: U općinama koje vidimo u varijanti B/H/S, podjela teritorija u nekim
16 dijelovima bi se ticala proglašavanjem općina srpskim općinama. Vidimo da
17 prijedlozi za podjelu općina što je predložio SDS, to se ne vidi iz ovog

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dokumenta, no vidimo u izjavi srpskih općina da su neki teritoriji proglašeni da
2 su dijelom tih općina, a drugi ne. Dakle, vidimo da se radi o teritorijalnoj
3 podjeli.

4 P: Gospođo Hanson, ovo nije bitno područje ispitivanja. No, jeste li
5 tijekom Vašeg istraživanja vidjeli materijal vezan za osnivanje kriznih štabova
6 u muslimanskoj zajednici?

7 O: Znam da su i Muslimani i Hrvati imali krizne štabove. Također sam
8 naišla na izraz "ratna predsjedništva" u nekim općinama, no nisam ih istražila
9 za ovaj izvještaj niti je došao zahtjev na temelju kojeg bih ja morala to
10 istražiti. Postoje drugi članovi tima koji su radili na..., istraživali
11 strukturu snaga bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata.

12 P: Svjesni ste da su poduzete značajne radnje, da su drugi narodi
13 poduzeli slično djelovanje u ovu svrhu. No, ostavimo Hrvate po strani jer je
14 pitanje Muslimana ovdje važnije. Dakle, da su Muslimani poduzeli vrlo značajne
15 poruke glede kriznih štabova i priprema koje su mogle biti u svrhu obrane,
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 odnosno napada u drugim slučajevima. Krajem 1991. i početkom 1992.?

2 O: Slažem se da su postojali krizni štabovi i kod Muslimana i kod
3 Hrvata. Vidim da se taj termin koristi više kod Hrvata. Vjerujem da su postojali
4 općinski krizni štabovi i u miješanim općinama. Dakle, postojali su muslimanski
5 krizni štabovi, no mislim da su Hrvati više koristili izraz "krizni štabovi".
6 No, nisam se posebno bavila tim djelovanjem, pa nemam temelja za usporedbu...
7 koje su bile akcije tih kriznih štabova u usporedbi sa srpskim kriznim
8 štabovima.

9 P: U 12. mjesecu 1991. godine i pretpostavimo u ovom trenutku da je ovaj
10 dokument poslan, razdijeljen na način na koji ste Vi to shvatili, dakle,
11 određenim ljudima i tako dalje - nitko u 12. mjesecu 1991. - Srbi, Bosanci, ni
12 Muslimani, nisu znali što će se dogoditi u sljedećih nekoliko mjeseci. Nisu
13 znali da će doći do rata u BiH, niti su razmišljali o tome kako bi se to moglo
14 izbjeći.

15 O: Ono što se dogodilo je bio rezultat odluka. Nitko ne može znati što
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 će se dogoditi u budućnosti. No, ljudi mogu imati planove, donositi odluke i
2 poduzimati korake. Događaji koji su se dogodili u budućnosti su bili rezultat
3 odluke na svim stranama.

4 P: Ovaj dokument, gospođo Hanson, jednostavno ne govori o podjeli BiH na
5 etničkoj osnovi.

6 O: On ukazuje na podjelu općina na etničkoj osnovi i to je trebalo biti
7 sprovedeno u cijeloj BiH. Kada gledamo dokumente, moramo razmišljati o tome što
8 su ljudi mislili i kako su postupali. Ja sam to rekla u svom iskazu. Karadžić je
9 rekao da treba poduzeti mjere i mjere su poduzete.

10 P: Vi kažete da su akcije bile poduzimane u skladu s ovim dokumentom,
11 stavku po stavku, da se cijela lista uputstava sprovodila, lista uputstava koja
12 je navedena u ovom dokumentu. Da li Vi tvrdite da se to događalo? Možete li
13 identificirati barem jednu općinu gdje je 80% stavki iz ovog dokumenta bilo
14 provedeno?

15 O: Ne mogu Vam dati točno brojku, ali ako pogledamo Novo Sarajevo,
16 vidimo da je ovaj dokument primljen, da je proveden. Oni zadaju zadatak, velik
17 broj stvari ljudima koji su ovdje navedene. Naravno, na osnovu raspoloživih
18 materijala, ja ne mogu provjeriti da je svaka općina provodila sve. Nemamo
19 jednostavno dokumente na čemu bismo mogli dosljedno vidjeti kakav je obrazac. Da
20 li su glavni koraci bili provedeni ili ne - to ipak možemo vidjeti na temelju

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ovog dokumenta. Dakle, samo glavne stvari.

2 P: Tamo gdje su Srbi bili u većini, te općine, na temelju Vašeg
3 tumačenja ovih dokumenata, koja je bila svrha Varijante A?

4 O: Kako bi se preuzeli svi organi vlasti. Kako bi se sastavila ili
5 napravila srpska policija jer u onim općinama gdje su Srbi bili u većini, još
6 uvijek je bilo nesrba u općinskim organima. Uglavnom je to bilo srazmjerno
7 njihovom broju stanovništva ili barem u skladu sa rezultatima izbora za koje
8 znamo da su nacionalne stranke dobivale mjesta po skupštinama. Dakle, nisu svi
9 položaji u općini bili u rukama Srba ili članovi SDS-a tako da je Varijanta A
10 bila tu kako bi se osiguralo da članovi SDS-a budu postavljeni na te položaje u
11 paralelnim vlastima, ako je neophodno.

12 P: Dakle, Vi kažete da se smatralo da je produktivnije, da je bio bolji
13 plan da se uspostavi paralelna vlast nego da se koristi efektivna politička
14 kontrola nad vladajućim vlastima?

15 O: Ne znam šta je bolje ili nije, ali to je odluka koja je sadržana u
16 ovom dokumentu.

17 P: Da pogledamo šta je doktor Karadžić rekao na 50. sjednici Skupštine
18 Republike Srpske - to ćemo pronaći u *master* registratoru 2, tabulator 49.

19 /.../

20 Samo trenutak.

21 /.../

22 Mogu Vam objasniti što to tražim, gospođo Hanson. Tražim ono mjesto gdje
23 doktor Karadžić govori o A i B.

24 O: To imamo na grafoskopu, to je na stranici 342 prijevoda na engleskom,
25
26
27
28
29
30

1 u verziji na engleskom. To je strana 00840658.

2 P: "U trenutku kada je rat počeo u općinama gdje smo mi bili u
3 većini..." - to je negdje na pola stranice - "... mi smo to čvrsto držali. Imali
4 smo sve pod kontrolom. Općine gdje smo bili u manjini, tamo smo organizirali
5 tajne vlasti, glavne odbore, predsjedništva izvršnih odbora... Sjećate se
6 Varijante A i B. U Varijanti B gdje smo bili u manjini, 20%, 15%, mi smo
7 osnovali vlasti, brigadu, jedinicu, nije važno koje veličine; imali smo neki
8 odred s komandantom".

9 Ovaj zadnji dio o Varijanti B gdje se govori o osnivanju vlade, brigade,
10 jedinice, odreda s komandantom - to se ne uklapa u sadržaj Varijante B. Zar ne,
11 gospođo Hanson?

12 O: Tu se govorilo o mobiliziranju rezervne policije i Teritorijalne
13 obrane. Kao što sam objasnila, u nekim opštinama krizni štabovi su formirali
14 jedinice Teritorijalne obrane. To nije izričito mišljeno ovdje: brigada,
15 jedinica, odred - sve to nije specificirano u uputstvima od 11. decembra. Da.

16 P: Da li ste na osnovu čitanja dokumentacije saznali da u vrijeme,
17 dakle, 1995., otkad je ovaj dokument, da je zapravo došlo do spora između
18 civilnog rukovodstva, doktora Karadžića i vojnog rukovodstva o tome gdje se
19 pogriješilo?

20 O: Ja znam da je bilo sukoba. Ne znam, nisam sigurna šta je bio bit tog
21 sukoba, ali svakako se slažem da je bilo sukoba između civilnih i vojnih vlasti.
22 Da.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Bilo je mnogo tvrdnji; mnoge tvrdnje su iznesene sa obadvije strane o
2 tome koliko su čas jedna, čas druga strana učinile za srpsku stvar.

3 O: Kao što sam rekla, nisam upoznata sa sadržajem tog sukoba.

4 P: Ali to je tačno?

5 O: Ne znam.

6 P: Dakle, ne znate ni da je to bio ton tih debata u to vrijeme?

7 O: Kao što sam rekla, nisam pogledala niti jedan od tih govora,
8 diskusija. To zvuči dosljedno, ali ja ne mogu sa sigurnošću reći da to znam.

9 P: Vi dakle zaključujete da doktor Karadžić se poziva na ove iste
10 dokumente koje smo gledali; dakle, uputstva od decembra 1991., Varijantu A i B?

11 O: Da, to sam ja zaključila.

12 P: Kako povezujete uputstva za djelovanja kriznih štabova koje je izdala
13 vlada pod gospodinom Đerićem 26. aprila 1992. Zbog čega je to u to vrijeme bilo
14 potrebno?

15 O: Zbog toga što je u to vrijeme u mnogim općinama su krizni štabovi
16 prestali funkcionirati tajno. Proglasili su se općinskim vlastima, dijelom
17 države bosanskih Srba. Riječ je o uputstvima vlade o tome kako da djeluju u

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sklopu bosanske države, tj. države bosanskih Srba. Mi smo vidjeli u onom
2 zahtjevu Vještice da se traži "Dajte nam uputstva.", a Đerić kaže: "Ne
3 poduzimajte korake samostalno. Dobit ćete uputstva." Ja sam to jednostavno
4 povezala u evoluciju države bosanskih Srba i definiciju uloge kriznih štabova.

5 P: Međutim, Vi tvrdite da su oni već u decembru 1991. imali ta uputstva.

6 O: Oni su imali niz uputstava, imali su ta uputstva od 19. decembra, ali
7 su tražili - kao što možemo vidjeti u zapisniku sa Skupštine - tražili su više
8 uputstava i dobili su ih.

9 P: Uputstva iz decembra su detaljnija od kasnijih uputstava, zar ne?
10 Pretpostavimo da su ta uputstva bila dana.

11 O: Ja i pretpostavljam da su bila dana takva uputstva. To sam i rekla u
12 svom iskazu. Oni su možda bili specifičniji u vezi sa nekim pitanjima, recimo,
13 koji se konkretni koraci trebaju preduzeti na opštinskoj razini. Tamo Đerićeva
14 uputstva govore više o općim funkcijama kriznih štabova, o njihovoj ulozi unutar
15 državne strukture. Jedna stvar je specifična za Đerićevo uputstvo. Kada se
16 govori o kretanju artiljerije, držanje pod kontrolom primjene artiljerije koja
17 je zaplijenjena tokom ratnih dejstava, to se čini prilično specifično. Međutim,
18 općenito govoreći, nećemo vidjeti ovakvu listu stavku po stavku kakvu vidimo u
19 uputstvu od 19. decembra gdje se posebno navodi koji su zadaci članova Kriznog
20 štaba i kao što sam navela u mom iskazu, to uglavnom odgovara zadacima uputstava
21 od 19. decembra.

22 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, nemamo više pitanja.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem, gospodine Stewart.

24

25

26

27

28

29

30

1 Gospodine Hannis, ima li potrebe za dodatnim ispitivanjem?

2 G. HANNIS: [simultani prevod] Ima nekoliko područja kojima sam se želio
3 pozabaviti.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

5 G. HANNIS: [simultani prevod] U redu. Znači, smijem. Hvala.

6 Dodatno ispituje g. Hannis:

7 P: Gospođo Hanson, zamoliti ću Vas da se sada pozabavimo sjednicom
8 predsjedništva iz jula kada se razgovaralo o zahtjevu gospodina Koljevića da se
9 povuče i o razlogu koji je on naveo. Naime, doživljenom neuspjehu da pod
10 kontrolom drži povjerenike na republičkoj razini.

11 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da je to od 7. marta.
12 Strana 81 transkripta. Tu se počinje razgovarati o tome.

13 P: Da li ste njegov komentar shvatili da je on bio jedini član
14 predsjedništva koji je do tada jedini imao... da je on jedini bio odgovoran za
15 ratno povjereništvo?

16 O: Ne vidim da je to specifično navedeno. On jednostavno navodi stvari
17 koje ne napreduju kako treba. Probleme s kojima se suočava, ali on ne tvrdi da
18 je on jedini odgovoran.

19 P: U vezi s time, htio bih Vam pokazati jedan dokument koji Vam nije bio
20 predočen, ali se nalazi u *master* registratoru pod tabulatorom 169.

21 G. HANNIS: [simultani prevod] Ja se izvinjavam. To je došlo... ovo je iz
22 registratora gospodina Treanora. Ovaj smo dokazni predmet uveli preko njega.

23 Imamo primjerke za sve kako ne bismo sad morali i te registratore gospodina
24
25
26
27
28
29
30

1 Treanora donositi. ERN je na B/H/S-u 0076-7932, a verzija na engleskom 0081-4294
2 do 95.

3 P: Imate li primjerak tog dokumenta?

4 O: Da.

5 P: Ako nisam u krivu, radi se o sjednici predsjedništva 25. juna 1992.
6 Nekoliko tjedana prije one na kojoj gospodin Koljević traži da se povuče.

7 O: Da.

8 P: Molim Vas, pogledajte, mislim da se ovdje gospodin Koljević zadužen
9 sa nečim što se tiče povjerenika.

10 O: To je zadnja stvar navedena u zapisniku. Tu kaže: "Profesor Koljević
11 zadužen je da imenuje povjerenike za srpsku opštinu Centar-Sarajevo."

12 P: Da li znate da li je doktor Koljević imao bilo kakvu povezanost sa
13 tom općinom Centar-Sarajevo? Da li je on živio tamo, da li je bilo odande, da li
14 je tamo imao porodicu?

15 O: Ja mislim da je on bio iz Sarajeva. Ne znam da li je bio iz općine
16 Centar, ali bio je svakako iz Sarajeva.

17 P: Ako je on bio odgovoran za sva pitanja koja se odnose na povjerenike,
18 da li bi bilo potrebno da on specifično navodi da je tu imenovao povjerenika?

19 O: Ne izgleda logično, ne.

20 P: U tom dokumentu se spominje i nešto što se kasnije javlja u julu, što
21 je pokrenuo Branko Đerić, a tiče se podjele i odgovornosti među članovima

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 predsjedništva?

2 O: Stavka iznad ove, a to je u prevodu na strani 2. Tamo stoji da se na
3 sljedećoj sjednici predsjedništva formiraju radna tijela predsjedništva i da se
4 precizno razgraniče ovlaštenja i nadležnosti između članova predsjedništva.
5 Dakle, to se odnosi na podjelu zadataka na sjednici predsjedništva u julu.

6 P: Dakle, ovo je jedno još neriješeno pitanju u ovom trenutku?

7 O: Tako je.

8 P: Htio bih da sada pređemo tabulator 122 za predočavanje. Ne znam da li
9 nam treba sve. Tu se raspravljalo u Skupštini o povjerenicima, ratnim
10 povjerenicima.

11 O: Iz novembra 1992.

12 P: Možda da Vam to damo?

13 O: Imamo tamo nekoliko dužih govora: Krajišnik, Maksimović, Mijatović.

14 P: Htio sam Vas pitati da, kad gospodin Krajišnik govori, on spominje
15 povjerenike s kojima je imao kontakte i da on zna šta oni rade. Možete li mi,
16 molim Vas, to pronaći?

17 /.../

18 O: U prevodu na engleski to je na stranici 104, govor sâm počinje na
19 prethodnoj stranici, ali treba nam strana 104. Mislim da je to relevantan dio. A
20 u verziji na B/H/S-u to je 02149731.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ono što mene zanima je kakve je informacije gospodin Krajišnik mogao
2 imati iz izvještaja o tome šta se zbivalo u različitim općinama. Možete li mi
3 reći koje povjerenike on spominje po imenu kao ljude s kojima je on imao
4 kontakt?

5 O: On govori da je obaviješten za svakog od naših članova. Onda imenuje
6 Mirka Mijatovića, Jovu Mijatovića, Čančara, Marka Simića i Branka Simovića te
7 Voju Maksimovića. Za Čančara pretpostavljam da se radi o Petru Čančaru.

8 P: A odakle je on bio - ako se sjećate?

9 O: Mislim iz Foče.

10 P: Mi smo u toku Vašeg iskaza vidjeli dokumente koji su se ticali
11 imenovanja ovih povjerenika, pa da bismo uštedili na vremenu ja ću spomenuti
12 neke od njih i dokumente u kojima se pojavljuju. Jovo Mijatović je bio pod
13 tabulatorom 65 - to je onaj dokument koji je potpisao gospodin Krajišnik. On je
14 imenovao za općinu Ilidža. Marko Simić je imenovan za Star Grad, tabulator 74, a
15 Vojo Maksimović pod tabulatorom 67 imenovan za Foču.

16 Htio sam Vas nešto pitati o tabulatoru 69. Riječ je o imenovanju od 16.
17 juna gospodina Dragana Jovanovića. Da li to imate u registratoru koji se nalazi
18 u registratoru za predočavanje broj 2?

19 O: 69? Ne.

20 P: Radi se o još jednom primjeru potpisa gospodina Krajišnika na temelju
21 onog što je on vidio u fotokopiji. Možete li nam reći datum tog imenovanja?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: 16.06.1992. godine. Imenovanje Dragana Jovanovića kao republičkog
2 povjerenika za Ilijaš.

3 P: On je nekog zamjenio?

4 O: Jovana Tintora?

5 P: Što se dogodilo Tintoru prema tom dokumentu?

6 O: Premješten je na drugu funkciju.

7 P: Dakle, to je bilo 16.06.1992. nakon što je Krajišnik postao član
8 šireg predsjedništva?

9 O: Da.

10 P: I prije 10.07. kada je došlo do rasprave o raspodjeli dužnosti i
11 odgovornosti čime je on postao osoba za kontakt sa povjerenicima?

12 O: Da.

13 P: S obzirom na potpise, vidjeli smo druge dokumente gdje je otipkano
14 "Za" u B/H/S verziji. Što to znači?

15 O: To znači "Za". To znači da je to potpisano u ime nekoga.

16 P: Ta tri dokumenta za imenovanje koji su potpisani u ime gospodina
17 Krajišnika - jeste li vidjeli izraz "Za" na tim dokumentima?

18 O: Ne, nisam.

19 P: Hvala.

20 Sada bih želio prijeći na raspravu o dokumentu iz Živinice. Nadam se da
21 ste shvatili moj izgovor tog imena. Živinice. Radi se o sastanku Kriznog štaba o
22 blokadama ceste. Sudac Orije pitao Vas je o prirodi, o karakteristikama

23

24

25

26

27

28

29

30

1 tog Kriznog štaba i je li moguće da je on kasnije počeo s radom.

2 O: Da.

3 P: U 3. mjesecu 1992. Karadžić je govorio na Skupštini; rekao
4 poslanicima da idu doma i osnuju krizne štabove?

5 O: Da. To je bilo "hitno" za one koji ih još nisu osnovali.

6 P: Dakle, ako u 2. mjesecu 1992. nije bilo kriznog štaba u Živinicama -
7 to je dakle, u skladu sa onim što je rekao Krajišnik u 3. mjesecu 1992.?

8 O: Ne. Mislim da ono što je Karadžić mislio je da još sve općine nemaju
9 krizne štabove.

10 P: Prijeđimo na višu razinu vlasti. Kada govorimo o općini Stari Grad,
11 tamo je bio izvještaj o istrazi određene osobe i imenovanjem nekog za VD-a?

12 O: Da, sjećam se tog dokumenta.

13 P: To je bilo u 5. mjesecu 1992.?

14 O: Da.

15 P: Krajem 4. mjeseca 1992. gospodin Đerić je govorio o Kriznom štabu.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 Je li u tim dokumentima bio zahtjev za izvještavanjem?
- 2 O: Da. Bio je zahtjev za izvještavanjem centralnim vlastima.
- 3 P: I s obzirom na jedno od zadnjih pitanja gospodina Stewarta - dakle, o
4 varijantama A i B uputstva od 4. mjeseca od strane vlade. Jedna od razlika je
5 bilo vrijeme?
- 6 O: To je bilo u različitim etapama razvoja države bosanskih Srba.
- 7 P: A što se tiče preuzimanja općina do kojih je došlo prije decembra
8 1991.?
- 9 O: Ne.
- 10 P: A nakon 24.04. i 26.04.1992.? Je li došlo do preuzimanja?
- 11 O: Da.
- 12 P: Jedno od pitanja vezano za kontakte između gospodina Krajišnika i
13 lokalnih kontakata u kriznim štabovima. Ne znam da li je to bilo u Vašem iskazu.
14 Govorili ste o Kriznom štabu Ključa u zapisniku gospodina Bajića. Sjećate li se
15 da se u tom spisu spominje 05.02.1992.?
- 16 O: Da.
- 17 P: Je li to uključivalo sastanak gospodina Krajišnika, /prevod engleskog
18 transkripta: "... gospodina Karadžića..."/, sa predstavnicima lokalnih kriznih
19 štabova?
- 20 O: Da.
- 21 P: U Doboju?
- 22 O: Da.
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: Ovo je manja stvar, ali želio bih da razgovaramo o presretnutom
2 telefonskom razgovoru između gospodina Krajišnika i Tintora. Mislim da to možemo
3 napraviti bez da gledamo u taj dokument. Pitali su Vas je li se radilo o osobnom
4 kontaktu ili poslovnom kontaktu odnosno gospodin Tintor je smatrao da mora
5 obavijestiti Krajišnika o određenim stvarima?

6 O: Da.

7 P: I rekli ste da je tražio predsjednika Skupštine kada je dobio
8 odgovor?

9 O: Da.

10 P: To je bilo očekivano, zar ne? Sjećate li se da u razgovoru sa
11 gospodinom Tintorom, da su tamo bili neki ljudi o kojima se govorilo?

12 O: Da. Bio je predsjednik. Mislim da se spominje riječ predsjednik u
13 smislu predsedavanja.

14 P: Tako je. Sudac Hanoteau pitao Vas je o poslanicima koji prenose vlast
15 općinama, pa su Vas pitali da li se radi o demokratskoj vladi, da li se radi o
16 zapadnjačkom tipu demokracije.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ti poslanici nisu bili izabrani. Oni su napustili tijelo za koje su
2 bili izabrani i stvorili jedno drugo tijelo.

3 P: U općinama iz Varijante A neki od tih ljudi su bili izabrani za
4 skupštine. A da li je to bio slučaj sa poslanicima u Varijanti B/H/S?

5 O: Manji broj njih je bio izabran. Općenito su se funkcije dijelile na
6 temelju rezultata izbora i s obzirom na etnički sastav općina. No, bilo ih je
7 mnogo manje nego u Varijanti A.

8 P: A činjenica da u kriznom štabu nisu bili izabrane osobe već da se
9 radilo o tijelu koje se bavilo hitnim, izvanrednim stanjima, tko je imao moć da
10 imenuje odnosno razrješuje članove kriznih štabova u općinama?

11 O: Imenovanje se provodi na temelju uputstava iz glavnih odbora, na
12 temelju uputstava od 19.12. kroz uputstva gospodina Đerića na temelju toga što
13 se događalo u kriznim štabovima. Nema diskusije o tome tko ih razrješuje.

14 P: Još dva pitanja. Zna li što je Ratko Adžić bio? Koja je bila
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 njegova funkcija prije rata?

2 O: Ne, ne znam.

3 P: Znete li je li bio načelnik općine ili član JNA u to vrijeme?

4 O: Mislim, postao je član Kriznog štaba jer je bio predsjednik općine.

5 P: On kao komandant koji se obraćao predsjedništvu u vezi nekih vojnih
6 stvari unutar VRS-a i JNA - je li bilo uobičajeno da se on obraća
7 predsjedništvu, a ne svom nadređenom?

8 O: Ne bi to bilo uobičajeno. Vjerojatno bi se on morao njima obratiti
9 kroz uobičajene vojne kanale.

10 P: Smatrate li da je čudno da naslovnica kaže "Glavni odbor", a u
11 potpisu stoji "Krizni štab SDS-a"? Sjećate li se toga?

12 O: Da.

13 P: Govorio je o manjku dokaza, o Kriznom štabu republičkog SDS-a?

14 O: Da.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Mislite li da je to konzistentno s osnivanjem tajne vlade?

2 O: To je u potpunosti konzistentno.

3 P: Hvala.

4 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, nemam daljnjih pitanja.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospodine Hannis.

6 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, jesam li u krivu kad
8 pretpostavljam da imam dodatnih pitanja za gospođu Hanson?

9 G. STEWART: [simultani prevod] Nemam više pitanja.

10 [Sudije vijećaju]

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne znam što bih trebao učiniti u ovom
12 trenutku. Moram pregledati svoje bilješke da provjerim imam li dodatnih pitanja.
13 A moji kolege suci nemaju daljnjih pitanja. Je li moguće, gospođu Hanson, da
14 ostanete pripravnici, da slijedite upute čak i kad nije sigurno da ćemo imati
15 dodatna pitanja za Vas?

16 Ako bude dodatnih pitanja, možete li doći ponovno sutra ujutro? Nećemo
17 Vas dugo zadržavati. Možda se radi samo o razjašnjavanju određenih pitanja.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Stoga Vam nalažem da sa nikim ne razgovarate o Vašem iskazu niti o
2 iskazu koji ćete možda dati i da budete spremni u slučaju da Vas trebamo sutra
3 ujutro. Ako Vas ne pozovemo, zahvaljujem Vam se što ste došli i odgovorili na
4 mnogobrojna pitanja. No, možda će ih biti još dva ili tri sutra.

5 Čak i ako bude pitanja sutra, gospodine Hannis, sigurno to neće dugo
6 trajati pa Vas molim da pripremite sljedećeg svjedoka.

7 G. HANNIS: [simultani prevod] Možete li nas savjetovati prije kraja dana
8 da znamo koji od nas da dođe?

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Onda prekidamo s radom do sutra
10 ujutro u 09.00h.

11 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim vas, ustanite.

12 Sednica završena u 13.46h

13 Nastavak zakazan za srijedu,

14 09.08.2005. u 09.00h

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30